



Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd

Diplomová práce

Doplňková činnost neziskových organizací poskytujících sociální služby

Vypracovala: Bc. Lada Hamerníková

Vedoucí práce: doc. Ing. Lucie Kozlová, Ph.D.

České Budějovice 2016

ABSTRAKT

Tato diplomová práce s názvem **Doplňková činnost neziskových organizací poskytujících sociální služby** se zabývá především tematikou nestátních neziskových organizací. Hlavním cílem práce je zjistit, zda nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby provozují doplňkovou (vedlejší) činnost, zda je pro ně tato činnost přínosná, zejména z hlediska práce s uživateli, zda je pro ně lukrativní z hlediska finančního. V diplomové práci jsem stanovila dvě hlavní výzkumné otázky, a to, zda nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby provozují doplňkovou činnost, pokud ano, tak jakou. Druhá výzkumná otázka má za cíl zjistit, zda jsou doplňkové činnosti pro nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby přínosné a lukrativní.

Teoretická část práce popisuje současnou situaci týkající se neziskového sektoru, nestátních neziskových organizací. Další kapitoly pojednávají o financování nestátních neziskových organizací, vysvětlují zde pojmy jako je fundraising, public relations, lobbying, které s neziskovým sektorem velmi úzce souvisí. Dále pak se zaměřuji na hlavní a vedlejší činnosti neziskových organizací, na podnikání, a to jak v režimu živnostenského zákona, tak mimo režim živnostenského zákona. V teoretické části se zabývám rovněž tím, co jsou to sociální služby, kdo může sociální služby poskytovat a kvalitou sociálních služeb. Pro empirickou část byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru s pracovníky nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby v územním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice. Pro rozhovor bylo stanoveno 9 návodných otázek týkajících se doplňkových činností nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že některé nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby provozují doplňkové činnosti, jedná se zejména o mimoškolní výchovu, vzdělávací činnosti a programy, o poradenskou a konzultační činnost, o mimoškolní

výchovu, o lektorskou činnost, pořádání kulturních a společenských akcí, pořádání konferencí, sportovních akcí, organizování workshopů pro veřejnost, setkání pro seniory a aktivizační programy pro ně. Tyto doplňkové činnosti jsou pro nestátní neziskové organizace přínosné, zejména pro práci s klienty, pro vytváření dobrých vztahů s uživateli, pro informování veřejnosti o neziskových organizacích, pro rozšíření nabídky služeb, pro zlepšení kvality nabízených služeb. Co se týče lukrativnosti z finančního hlediska, příliš lukrativní doplňkové činnosti pro nestátní neziskové organizace nejsou, ale i přesto z těchto činností jistý zisk neziskovým organizacím plyne, napomáhají spolufinancovat některé projekty, napomáhají organizacím získávat další zdroje a zajistit tak vícezdrojové financování.

Klíčová slova: nezisková organizace, sociální služby, doplňková činnost, podnikání

ABSTRACT

This thesis titled *Additional Activity of Nonprofit Organizations Providing Social Services* mainly deals with the topic of NGOs. The main goal is to determine whether a non-profit organization providing social services operate additional (secondary) activities, whether the activity is beneficial for them, particularly in terms of working with users, whether it is financially lucrative. In my work I set two main research questions, whether non-governmental organizations providing social services operate additional activity, if so, how. The second research question seeks to determine whether additional activities for non-profit organizations providing social services are beneficial and lucrative.

The theoretical part describes the current situation regarding to the non-profit sector, non-governmental organizations. Other chapters deal with the funding of NGOs, I explain there concepts such as fundraising, public relations, lobbying, which are closely connected with the non-profit sector. Then I focus on the main and secondary activities of non-profit organizations in the business, both under the Small Business Act and outside the regime of the Trade Act. The theoretical part also deals with what are social services, who can provide social services and the quality of social services. For the empirical part was chosen method of qualitative research through semi-structured interview with the staff of nongovernmental organizations providing social services in the territorial jurisdiction of the municipality with extended powers České Budějovice. For the interview was set 9 indicative questions relating to the complementary activities of non-governmental organizations providing social services.

The results have shown that some non-governmental organizations providing social services operate additional activities, in particular the non-formal education, educational activities and programs, about advisory and consulting services, extracurricular education, about lecturing, organizing cultural and social events, conferences, sports events, organizing workshops for the public meeting for seniors and activation programs

for them. These additional activities are for non-profit organizations beneficial, especially for work with clients, for creating good relationships with users, to inform the public about non-profit organizations, for expanding their range of services, to improve the quality of offered services. Regarding to the lucrative financial terms, additional activities for non-profit organizations are not too lucrative, but in spite of these activities follows a certain profit for the organizations, they help to co-finance some projects, help organizations to obtain additional resources and to ensure that multi-source financing.

Keywords: non-profit organizations, social services, additional activities, business

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb., zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 16.5.2016

.....
Bc. Lada Hamerníková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce paní doc. Ing. Lucii Kozlové, Ph.D. za připomínky a cenné rady při vedení mé práce

Obsah

Úvod.....	10
1 Současný stav.....	12
1.1 Neziskový sektor.....	12
1.2 Nestátní neziskové organizace.....	15
1.2.1 Financování nestátních neziskových organizací.....	19
1.2.2 Fundraising	20
1.2.3 Public relations	24
1.2.4 Lobbying.....	25
1.2.5 Hlavní a vedlejší činnost neziskových organizací	27
1.3 Sociální služby.....	29
1.3.1 Rozdělení sociálních služeb.....	30
1.3.2 Sociální služby poskytované NNO	33
1.3.3 Financování sociálních služeb	35
1.4 Poskytovatelé sociálních služeb.....	36
1.4.1 Registrace poskytovatelů sociálních služeb.....	38
1.4.2 Kvalita sociálních služeb a standardy kvality sociálních služeb	40
1.5 Podnikání	45
1.5.1 Podnikání v režimu živnostenského zákona	47
1.5.2 Podnikání mimo režim živnostenského zákona.....	48
2 Cíl práce, výzkumné otázky.....	50
2.1 Cíl práce.....	50
2.2 Výzkumné otázky	51
3 Metodika	52
3.1 Použité metody a techniky výzkumu	52
3.2 Charakteristika výzkumného souboru	54
4 Výsledky	56
4.1 Výsledky polostrukturovaných rozhovorů.....	56
4.2 Analýza a kategorizace výsledků.....	70

5 Diskuze	73
6 Závěr	80
7 Seznam použitých zdrojů.....	83
8 Přílohy.....	90

Úvod

Nestátní neziskové organizace jsou přirozenou součástí společnosti založené na svobodě a solidaritě občanů, na občanské společnosti. Neziskový sektor se stal vhodnou alternativou k některým státním nebo komerčním službám. Stát nemá mnohdy potřebný potenciál na zajištění potřebných služeb nebo činností. Nestátní neziskové organizace tento prostor mezi trhem, státem a rodinou přirozeně vyplňují. Z hlediska jejich funkčního vymezení je klíčové, že vznik nestátních neziskových organizací zpravidla účelově reaguje na společenskou potřebu v sociální, zdravotní, kulturní, vzdělávací oblasti. Tyto organizace jsou zakládány především za účelem dosažení stanoveného cíle, který má většinou charakter veřejné služby. Dosažení přímého užítku bez očekávání dosažení zisku je primárním cílem neziskových subjektů. Pokud nezisková organizace účetní zisk vytvoří, nemůže jej rozdělit mezi své zakladatele, členy či zaměstnance, ale musí jej použít na podporu realizace svého poslání, tedy na zlepšení nebo rozšíření poskytovaných služeb. Neziskové organizace mohou k tomuto účelu vyvíjet činnosti sloužící k podpoře činnosti hlavní, to znamená, že mohou vyvíjet vedlejší hospodářské činnosti spočívající v podnikání nebo v jiné výdělečné činnosti. Tyto aktivity musí sloužit k podpoře hlavní činnosti nebo plní úlohu hospodárného využití majetku neziskové organizace.

Neziskový sektor představuje oblast lidské činnosti nacházející se mezi rodinou, trhem a státem, jejímž cílem není snaha dosáhnout soukromého zisku ani přímého podílu na výkonu politické moci, ale cílem jsou veřejně prospěšné činnosti. Společnost založená na občanském principu umožňuje lidem se svobodně sdružovat a vytvářet rozmanité organizace různého typu a zaměření činnosti, jejichž prostřednictvím se jednotlivci a skupiny lidí podílejí na řešení různých osobních, skupinových nebo společenských problémů. Mezi principy neziskového sektoru patří odluka spolků od státu, princip dobrovolnosti a osobního členství, princip absence majetkové participace členů, princip spolkové samosprávy.

Neziskový sektor se dělí na neziskový sektor veřejný, který je spravován a financován státem, na neziskový soukromý sektor, který je financován ze soukromých peněz osob, popřípadě z dotací z veřejného sektoru a na domácnosti, což je ta část neziskového sektoru, která umožňuje tok financí a produktů, má podstatnou roli pro tržní i netržní sektor tím, že kupuje produkty nebo spotřebovává služby. Tyto jednotlivé sektory se navzájem ovlivňují, doplňují, prolínají se a spolupracují.

Neziskové organizace jsou ve společnosti především zajišťovateli služeb, poskytují prostor pro veřejnou aktivitu, snaží se iniciovat změny a nové trendy, jsou nositeli morálních hodnot, umožňují vést spolkový život, vytvářet sdružení a sdílet navzájem společné hodnoty. Neziskové organizace poskytují zejména neformální pomoc a solidaritu lidem v nouzi, sociální nebo zdravotní péči lidem, kteří tuto péči potřebují. Neziskový sektor vykonává svoji působnost především v oblastech umění, kultury, vzdělání, životního prostředí, zdraví, sociálních služeb, mezinárodní pomoci, v oblasti humanitních věd, náboženství apod. V současné době v České republice mezi neziskové organizace patří spolek, ústav, sociální družstvo, obecně prospěšná společnost, nadace, nadační fondy, církve a náboženské společnosti.

1 Současný stav

1.1 Neziskový sektor

Neziskový sektor je pojem široký, skrývají se pod ním organizace různé velikosti, různých činností, různých právních forem, různé míry obecné prospěšnosti (Bačuvčík, 2011). Pro oblast organizované občanské společnosti se používá řada označení, například třetí, neziskový, dobrovolnický nebo nezávislý sektor (Dohnalová, 2006).

Základem každé demokratické liberální společnosti je možnost svobodného projevu veřejnosti, což je podmíněno tím, že společnost jako celek může fungovat mimo rámec státní sféry, tedy existuje občanský sektor. Ten představuje oblast lidské činnosti nacházející se mezi rodinou, trhem a státem, vyplňují ji soukromá sdružení občanů zakládaná dobrovolně pro sledování potenciálně neomezeného množství cílů, jimž je společné pouze tolik, že to jsou cíle legální, neomezující osobní, politická nebo jiná práva občanů, nepatří k nim snaha dosáhnout soukromého zisku ani přímého podílu na výkonu politické moci (Skovajsa, 2010). Společnost založená na občanském principu umožňuje lidem se svobodně sdružovat a vytvářet rozmanité organizace různého typu a zaměření činnosti, jejichž prostřednictvím se jednotlivci a skupiny lidí podílejí na řešení jednotlivých osobních, skupinových nebo společenských problémů v jednotlivých komunitách, ale také problémů, které se týkají celé společnosti (Hejda, Duben, 2002).

Jak říká Plamínek (1996) neziskový sektor je založen na solidaritě s handicapovanými či jinak diskriminovanými lidmi, rovněž i s budoucími generacemi, které se nemohou bránit dnešním rozhodnutím, která jsou často učiněna na jejich úkor. Neziskový sektor je předurčen ke správě věcí, které lze těžko provádět pro zisk a které mohou neziskové organizace vykonávat jiným způsobem než stát, patří sem například péče o zdravotně postižené, péče o životní prostředí apod. (Plamínek, 1996).

V demokraticky uspořádaném státě plní nestátní sektor důležité role:

- posiluje povědomí občanské odpovědnosti a solidarity při řešení konkrétních, místně a časově determinovaných sociálních problémů svých spoluobčanů,
- prohlubuje státní sociální politiku o etický kontext moderního občanství jako výrazu příslušnosti ke státu a spoluodpovědnosti za věci veřejné,
- zefektivňuje sociální činnosti zvýšením jejich adresnosti a snižováním jejich nákladů (Matoušek, 2001).

Prostor působení neziskového sektoru ve společnosti lze vymezit podle celé řady kritérií, podle nichž se národní hospodářství člení (Strukturální fondy, 2014). Neziskový sektor můžeme rozdělit takto:

- Neziskový veřejný sektor (stát) – část neziskového prostoru, která je financována z veřejných financí a spravována státem (veřejnou správou), cílem je poskytování veřejné služby.
- Neziskový (soukromý, třetí) sektor – část neziskového sektoru, která je financována ze soukromých peněz osob, ale nevylučuje se eventuální dotace (grant) z veřejného sektoru, cílem je užitek.
- Domácnosti – část neziskového sektoru, která umožňuje tok financí, produktů, má podstatnou roli pro tržní i netržní sektor tím, že kupuje produkty nebo spotřebovává služby.

Tyto jednotlivé sektory neexistují odděleně, ale navzájem se ovlivňují, doplňují, prolínají se a spolupracují (Strukturální fondy, 2014).

Skovajsa (2010) uvádí hlavní principy spolkového práva, které se dají shrnout do těchto charakteristik:

- Odluka spolků od státu – stát spolky administrativně registruje, nezasahuje ale do jejich vnitřních poměrů, spolky nejsou napojeny finančními vztahy na státní rozpočet jako například příspěvkové organizace, mají pouze možnost se ucházet o dotace z veřejných rozpočtů bez jakéhokoliv nároku na jejich poskytnutí.

- Princip dobrovolnosti a osobního členství – vychází z dobrovolnosti členství ve spolku, toto členství není přenositelné na právní nástupce člena, není možné ho z vůle člena převést na jinou osobu, členové neručí za závazky spolku, spolek neručí za závazky svých členů.
- Princip absence majetkové participace členů – majetek členů je oddělen od majetku spolku, nedochází k majetkovým průnikům těchto majetků, členové spolku neparticipují na případném zisku spolku.
- Princip spolkové samosprávy – spolek je řízen a spravován orgány, které si sám vytváří a rozhoduje o jejich personálním obsazení.

Neziskový sektor vykonává svoji působnost především v následujících oblastech:

- Umění, kultura, humanitní vědy,
- Vzdělání,
- Životní prostředí,
- Zdraví,
- Sociální služby,
- Mezinárodní pomoc,
- Veřejné služby,
- Náboženství,
- Služby členům,
- Ostatní (Doležalová, 2008).

Neziskový sektor má také své funkce, mezi které patří:

- Výkon nebo zajištění služeb – jedná se o služby sociální, zdravotní, poradenské, informační, podpůrné.
- Obhajování – účelem je prosazovat, lobbovat pro nějaký účel nebo pro nějakou skupinu (např. změna veřejného vnímání nebo politiky).
- Svépomoc nebo vzájemná pomoc – organizace mají společný zájem nebo potřebu, zajišťují vzájemnou pomoc, podporu, spolupráci.

- Východisko a koordinace – jedná se o koordinaci aktivit, poskytování informací a podporu organizacím pracujícím v určité oblasti, takové organizace hrají důležitou funkci při zajišťování přechodů mezi občanským sektorem a úřady (Pelc, 2010).

1.2 Nestátní neziskové organizace

Pojem nezisková organizace je pojmem, který je obecně používán, aniž by byl definován platným právním předpisem. Neziskové organizace jsou takové organizace, které nebyly založeny za účelem podnikání, ale o jejichž činnosti je jiný zájem, ať už státu, společnosti nebo určité skupiny lidí (Růžičková, 2006).

Nezisková organizace je právnická osoba, jejíž činnost má charakter veřejné prospěšnosti, nebyla založena za účelem dosahování zisku (Matyáš, Stránský, 2010). Veřejně prospěšná je taková organizace, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, taková, která nabyla majetek z poctivých zdrojů a své jmění hospodárně využívá k veřejně prospěšnému účelu (zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Princip neziskovosti spočívá u neziskové organizace také v tom, jaký typ služeb a komu je organizace nabízí (Matyáš, Stránský, 2010). Hlavním účelem neziskových organizací je snaha zlepšit společnost, naplňovat potřeby lidí. Přestože neziskové organizace nejsou zakládány primárně pro tvorbu zisku, mnohé z nich provozují obchodní praktiky, aby tak mohly finanční prostředky z těchto praktik použít na podporu své veřejně prospěšné činnosti (Kolb, 2008).

Jak uvádí Matyáš, Stránský (2010) v neziskové sféře je důležitý jak zákazník, který službu získává (tedy ten, kdo si tuto službu nemůže sám zaplatit), tak také ten, kdo službu platí, tomu se v neziskové sféře říká donor neboli dárcce. Autoři dále uvádí, že bez dárců by žádná nezisková organizace nemohla přežít. Ten, kdo peníze na činnost neziskové

organizace dává, má zájem na tom, aby organizace tyto prostředky využila k realizaci vytyčených cílů (Matyáš, Stránský, 2010).

Neziskové organizace jsou takové organizace, které se primárně zabývají získáváním a přerozdělováním finančních prostředků pro dobročinné účely, pro rozvoj kultury, vzdělání, náboženství, pro sociální účely apod. Neziskové organizace jsou ekonomické subjekty, které vstupují na trh, poptávají a nabízejí, většinou organizace v tomto sektoru plní i svoji sociální roli, některé poskytují zájemcům (například z řad sociálně vyloučených) výkon určitých služeb, jež daní zájemci nemohou jiným způsobem získat. Tyto organizace se tak stávají jediným zastáncem určitých sociálních skupin, chrání jejich zájmy, práva a důstojnost. Svoji existencí napravují neziskové organizace tržní selhání a vládní selhání neboť doplňují nabídku statků a služeb, kterou poskytuje stát jen v určité minimální úrovni (Stejskal, Dobrozemský, 2015).

Tomeš (2009) uvádí, že neziskové organizace rozvíjejí princip subsidiarity a napomáhají tak k aktivnímu postoji občanů ke společenským problémům. Prostřednictvím aktivit neziskové organizace uplatňují princip občanské společnosti, solidarity a chápání pomoci potřebným jako morálního závazku majoritní společnosti (Tomeš, 2009).

Neziskové organizace mohou sehrávat ve společnosti celou řadu rolí:

- Jsou zajišťovateli služeb mimo státní rámec (jako je například sociální sféra, zdravotní sféra, ekologie, zájmové činnosti, činnosti zaměřené na individuální potřeby menšin apod.).
- Poskytují prostor pro veřejnou aktivitu mimo politický rámec, dle různých tematických a regionálních zájmů občanů.
- Jsou iniciátory změn a nových trendů, jsou nositeli morálních hodnot.
- Umožňují vést spolkový život, vytvářet sdružení a sdílet navzájem společné hodnoty (Doležalová, 2008).

Neziskové organizace poskytují zejména neformální pomoc a solidaritu lidem v nouzi, sociální nebo zdravotní péči lidem, kteří tuto péči potřebují (Čepelka, 2003). Neziskové

organizace nakládají s majetkem, který získávají od soukromých subjektů nebo od veřejných subjektů na základě přerozdělovacích procesů (Boukal, 2013).

Neziskové organizace nabízí zapojit se i jinak než je běžné formálními cestami do života společnosti a hledat tak možnost seberealizace, a to zejména díky své:

- Sociální funkci – ta má složku servisní (což je vlastní výkon a poskytování služeb) a složku participativní (uspokojení potřeby se sdružovat).
- Politické funkci – na tuto funkci jsou u nás rozporuplné názory.
- Hospodářské funkci – neziskový sektor představuje významného spotřebitele, producenta zboží a služeb, ale i zaměstnavatele (Doležalová, 2008).

Neziskové organizace by měly splňovat některé znaky, a to:

- být do určité míry institucionalizované,
- mít soukromou povahu,
- nerozdělovat zisk,
- být samosprávné a autonomní,
- stát na principu dobrovolnosti (Doležalová, 2008).

Mezi další rysy neziskových organizací patří rovněž soucit, empatie, altruismus, které stojí na uznávání a respektování práv druhých a jejich svobody. Tak můžeme chápat neziskové organizace jako instituce dobra (Doležalová, 2008).

Mezi nestátní neziskové organizace v České republice řadíme:

- Spolek - upraven §§ 214-302 zákona č. 89/2012 Sb., spolek je právnická osoba založená za účelem naplňování zájmu jeho zakladatelů, může být založen pro účel soukromý nebo veřejný (tedy za účelem pomoci ohroženým skupinám obyvatel), spolek mohou založit minimálně tři osoby a vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku (Asociace nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje, 2014).
- Ústav - upraven §§ 402-418 zákona č. 89/2012 Sb., ústav je založen za účelem provozovat činnosti užitečné veřejnosti, ústav lze založit zakládací

listinou nebo pořízením pro případ smrti, ústav vzniká zápisem do veřejného rejstříku (Asociace nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje, 2014).

- Sociální družstvo - upraveno §§ 758-773 zákona č. 90/2012 Sb., sociální družstvo je družstvo, které vyvíjí obecně prospěšné činnosti, jež směřují na podporu sociální soudržnosti za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti (Asociace nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje, 2014).
- Obecně prospěšná společnost - upravena dle zákona č. 248/1995 Sb. Obecně prospěšná společnost je právnická osoba, která poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za stejných podmínek pro všechny uživatele, jedná se o veřejně prospěšnou organizaci (Škarabelová, 2002).
- Nadace a nadační fond - upraven §§ 306-401 zákona č. 89/2012 Sb., nadace jsou účelová sdružení majetku, založená za určitým účelem, ten může být obecně prospěšný nebo dobročinný, nadace se zakládá nadační listinou a vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku, nadační fond je rovněž účelovým sdružením majetku a zakládá se k účelu společensky nebo hospodářsky užitečnému (Asociace nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje, 2014).
- Registrovaná církev nebo náboženská společnost nebo jimi zřízená tzv. církevní právnická osoba - upraveno zákonem č. 3/2002 Sb. (Asociace nestátních neziskových organizací Jihočeského kraje, 2014). Církvi a náboženskou společností se rozumí dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady. Jsou založené za účelem vyznání určité náboženské víry (ať veřejně či soukromě), s tím je spojené shromažďování, bohoslužby, vyučování a duchovní služby (Merlíčková Růžičková, 2011).

1.2.1 Financování nestátních neziskových organizací

U financování neziskových organizací jsou důležité dva termíny, a to:

- Vícezdrojovost – nezisková organizace využívá více zdrojů financování s cílem zabezpečit si nezávislost pouze na jednom zdroji a vyhnout se tak negativním důsledkům při jeho selhání.
- Neziskovost – znamená, že nezisková organizace v rámci doplňkové činnosti může získat zdroje, které musejí být použity pro hlavní činnost organizace, tedy k naplnění jejích cílů a poslání (Stejskal, Kuvíková, Maňáková, 2012).

Neziskové organizace vytváří specifický, třetí sektor ekonomiky, ale jako jakékoliv jiné instituce potřebují pro svoji činnost prostředky k pokrytí nákladů (Doležalová, 2008). Jak autorka uvádí, neziskový sektor má tři základní zdroje financování:

- Státní zdroje – do této oblasti spadá státní rozpočet, který přiděluje prostředky ministerstvu, kraji, obci, dále sem patří strukturální fondy Evropské unie.
- Soukromé zdroje – jedná se především o dary, příspěvky, veřejné sbírky, loterie, sázkové hry.
- Vlastní prostředky – sem řadíme finanční prostředky v podobě výnosů z prodeje vyrobeného zboží a poskytovaných služeb.

Neziskové organizace mohou tedy zdroje pro svoji činnost získávat:

- Od veřejné správy – to jsou zdroje prostřednictvím dotací, grantů, většinou v rámci výběrového řízení.
- Od firem nebo individuálních dárců – zde je důležité umět správně navazovat kontakty, dbát na osobní prezentaci, na jasné argumenty, je třeba mít přesvědčovací schopnosti, mít dobře zpracovaný projekt a prezentační materiály.
- Od nadací a nadačních fondů – to jsou rovněž neziskové organizace, i zde je třeba mít dobře zpracovaný projekt nebo žádost o grant, je důležité umět správně komunikovat.

- Od ostatních – to mohou být například obchodní komory, zahraniční ambasády v České republice, Rotary kluby apod.
- Z příjmů z vlastní činnosti – jedná se o prodej vlastních produktů, tedy vlastních výrobků a služeb (Šedivý, Medlíková, 2012).

1.2.2 Fundraising

Fundraising je soubor činností, jež jsou zaměřeny na získávání zdrojů pro splnění poslání neziskových organizací. Nositelem fundraisingových aktivit je neziskový sektor, tedy neziskové organizace, které jsou založeny proto, aby dosáhly určitého cíle, který má většinou charakter veřejné služby, jedná se o systematické, průběžně plánované získávání finančních i nefinančních zdrojů, potřebných pro realizaci a naplnění poslání neziskových organizací (Boukal, 2013). Fundraising je velmi důležitou součástí práce organizace, rozhoduje o míře jejího úspěchu, jejího přežití, dotýká se toho, zda bude organizace životaschopná, stabilní, trvale udržitelná, dále rozhoduje o rozšíření a rozvoji organizace, omezuje její závislost, organizace si pomocí fundraisingu buduje podporu prostřednictvím svých příznivců a dobrovolníků (Informační servis pro NNO, 2016).

Základem fundraisingu je hledat peníze, služby, výrobky, dobrovolníky a příznivce pro neziskové organizace, ty lze hledat, jak je již zmíněno v předešlé kapitole:

- ve veřejných institucích (např. ministerstva, kraje, obce),
- v nadacích,
- u jednotlivců,
- u firem a jiných soukromých organizací,
- u klientů, kteří nakupují produkty organizace,

a to například:

- prostřednictvím veřejných sbírek,
- prostřednictvím benefičních akcí,

- prostřednictvím žádostí o granty,
- pomocí telefonických setkání,
- pomocí osobních setkání,
- prostřednictvím dárcovských SMS apod. (Šedivý, Medlíková, 2011).

Fundraising není jen o získávání finančních zdrojů, ale i nefinančních, mezi které můžeme zařadit například:

- práva – neziskové organizaci je umožněno využít domluvený prostor (jako je webová stránka, noviny, časopisy, reklamní plocha apod.) pro umístění loga organizace nebo dalších důležitých informací o neziskové organizaci,
- práce – sem patří především dobrovolnická činnost – podniky neposkytují neziskové organizaci peníze, ale hradí náklady na čas svých zaměstnanců, kteří pracují jako dobrovolníci pro neziskovou organizaci,
- služby – například poradenství (v oblasti finančního plánu, daní, komunikace apod.), pomoc při psaní projektů, vzdělávací programy specializované na určité profese (Boukal, 2013).

Mezi činnostmi, které fundraising zahrnuje, můžeme zařadit tyto činnosti:

- příprava plánu fundraisingu,
- příprava rozpočtu nákladů na samotný fundraising,
- vytipování jednotlivých zdrojů,
- plánování, jakými metodami se ke zdrojům dostat,
- vyhledávání a oslovování dárců,
- vedení databáze dárců,
- komunikace s dárci a rozvoj vztahů s nimi,
- vymýšlení nových přístupů k oslovení dárců,
- koordinace jednotlivých fundraisingových aktivit,
- setkávání se se statutárními orgány,
- plánování, příprava a realizace fundraisingových kampaní a akcí,
- reprezentace organizace na různých akcích,

- vystavování daňových dokladů dárčům,
- schvalování darovacích smluv a smluv o reklamě,
- vyhodnocování efektivity fundraisingu,
- tvorba projektů,
- příprava a podávání žádostí o dotace a granty,
- domlouvání a absolvování schůzek s dárci,
- příprava fundraisingových textů dopisů a e-mailů,
- příprava poštovních rozesílek,
- legislativní zajištění plánovaných akcí,
- zajišťování výrobků, služeb a jejich prodej,
- zajišťování propagace,
- cenotvorba produktů (Šedivý, Medlíková, 2011).

Boukal (2013) fundraising dělí následovně:

1. Fundraising pro přežití – nezisková organizace má určité příjmy a výdaje, může nastat situace, kdy se organizace dostane do schodkového rozpočtu, hrozí nebezpečí insolvence a eventuálního úpadku. Zde nastupuje fundraising pro přežití, jde v podstatě o krizový finanční management. Záleží vždy na příčině, proč se organizace do krize dostala. Pokud se tak stalo v důsledku nějaké přírodní katastrofy (např. požár, povodně), okolí reaguje většinou pozitivně a solidárně. Pokud se tak stalo proto, že organizace nedostala předpokládanou dotaci, okolí to může vnímat jako profesionální chybu. Pokud však organizace své okolí i tak přesvědčí o přínosu svého poslání, zejména pokud jde o projekty v sociální oblasti (jako je péče seniory, opuštěné děti, týrané matky apod.), reaguje okolí také pozitivně.
2. Fundraising k rozšíření a rozvoji – ten nastupuje tehdy, když chce nezisková organizace inovovat svoji nabídku, zkvalitnit poskytované služby, zahájit novou činnost nebo proniknout do nového regionu. Aby oslovení dárci reagovali pozitivně, musí svá poslání organizace formulovat jasně, srozumitelně, pravdivě, na dostatečně odborné výši, musí formulovat to, čeho chce konkrétně dosáhnout, proč byla založena, co je jejím cílem, pro koho pracuje, kdo jsou její klienti, zda má regionální,

republikový nebo mezinárodní rozsah, co je na její činnosti specifické, zda existují organizace zabývající se podobnou činností, zda si nemůže oslovený dárcce splést organizaci s jinou organizací apod.

3. Fundraising k omezení závislosti na podporovatelích – úkolem je rozšířit počet dárců, sponzorů a podporovatelů (jako jsou nadace, fondy, veřejné rozpočty), aby se nezisková organizace v případě svého rozvoje (kdy prosadí své poslání a rozšiřuje své aktivity) nemusela spoléhat pouze na úzký okruh podporujících subjektů. Pokud nezisková organizace požádá o zdroje z veřejných rozpočtů nebo z evropských fondů, je přímo vyžadováno kofinancování (spolufinancování), čímž se rozumí určení poměru, v jakém se subjekty zapojené do projektu budou podílet na jeho financování.
4. Fundraising k budování podpory – aby byla zajištěna celková stabilita organizace včetně zdrojů potřebných k realizaci poslání a cílů organizace i k jejímu běžnému chodu, potřebuje nezisková organizace stálý okruh příznivců, od nichž bude dostávat pravidelné a opakovatelné dary. Zajištění stálé podpory je důležité především u individuálních dárců, cílem tohoto fundraisingu je posunout dárcce k osobní spolupráci.
5. Fundraising k vytvoření udržitelné neziskové organizace – dlouhodobou udržitelnost neziskové organizace zajišťuje stabilní okruh příznivců, jejich počet a struktura. Pokud dojde k velkým změnám (jak k negativním, např. výpadek příznivce, tak k pozitivním, např. neočekávaný dar), musí nezisková organizace usilovat o obnovu výše a stability rozpočtu, buď hledáním náhrady za výpadek zdrojů, nebo prostřednictvím oslovení nového příznivce a usilování o zachování jeho přízně (Boukal, 2013).

Fundraising je úzce provázán s oblastí lobbingu a public relations, jde zde o působení na určité cílové skupiny a jejich přesvědčování za použití stejných nástrojů, jako používá právě public relations, ale s tím rozdílem, že zde sledujeme konkrétní cíl (žádost o konkrétní službu, věc nebo částku) (Hroncová, 2010).

1.2.3 Public relations

Dalším důležitým pojmem v neziskovém sektoru je rovněž public relations, znamená řídicí činnost, která napomáhá zakládat a udržovat vzájemné propojení komunikace a spolupráce mezi organizací a její veřejností (veřejností není míněna všeobecná veřejnost, ale cílová skupina, na kterou se organizace zaměřuje). Public relations používají tedy organizace k tomu, aby dosahovaly svých cílů, public relations realizuje programy, které slouží jak zájmům organizace, tak zájmům veřejnosti (Kopecký, 2013). Public relations jsou nedílnou součástí strategie a plánování organizace i všech jejích aktivit a projektů. Podstatou public relations je sdílení informací, ovlivňování veřejného mínění, vzájemné působení organizace a různých cílových skupin. Podle toho, jak se organizace prezentuje a jak dokáže komunikovat s okolím, bývá také okolím přijímána, pokud organizace nekomunikuje, okolí ji nezná a nemá důvěru v její záměry (Hroncová, 2010). Úlohou public relations je přispět ke zlepšení image a obrazu organizace v očích veřejnosti.

K opatřením public relations patří:

- pravidelné poskytování informací veřejnosti,
- komunikace s médii,
- vydávání časopisů,
- charitativní dary, sponzoring apod. (Srpová, Svobodová, Skopal, Orlick, 2011).

Public relations je:

- více než pouhé přesvědčování,
- podporuje oboustrannou komunikaci,
- v průběhu procesu mění chování cílové skupiny a postoje organizace,
- buduje oboustranně prospěšné vztahy mezi organizací a různými segmenty veřejnosti,
- dociluje vítězství obou stran – organizace i veřejnosti (Kopecký, 2013).

Public relations jsou stále častěji zapojovány právě do neziskových, společensky prospěšných a dobrovolnických záležitostí (Kopecký, 2013). Public relations souvisí s propagací výrobků a služeb, které neziskové organizace nabízí, kdy cílem propagace je především informovat o produktu, přesvědčit o jeho koupi, připomenout, že produkt již jednou koupený je stále na trhu (Slavík, 2014).

1.2.4 Lobbying

Lobbying je jakési ovlivňování, přesvědčování, reprezentace a obhajoba zájmů. Je součástí komunikačního procesu mezi lobbistou a rozhodovatelem, kterým nejčastěji bývá poslanec nebo jiný politik (Šedivý, Medlíková, 2012).

Druhy lobbyingu dle Šedivého a Medlíkové (2012) jsou:

- informační (např. analýzy, studie apod.),
- legislativní (zákony, vyhlášky apod.),
- exekutivní (jmenování do funkce, poskytnutí dotace apod.),
- volební (podpora při získávání financí na kampaň apod.),
- soudní (ovlivnění precedenčních soudních výroků).

Nástroje lobbyingu:

- osobní setkání – tato forma je nejúčinnější,
- průzkumy, studie, analýzy – jsou specificky zaměřené,
- využívání všech typů médií (TV, rozhlas, Internet, zpravodajské servery, konference, semináře apod.) (Šedivý, Medlíková, 2012).

Funkce lobbyingu:

- Přesvědčovací – snaha ovlivnit rozhodnutí subjektu s rozhodovací pravomocí určitým směrem prostřednictvím reálných faktů a argumentů.
- Informační – poskytování nezkrácených, úplných informací veřejným činitelům i široké veřejnosti.
- Nabízení řešení – nabízení řešení konkrétního problému na základě zjištěných informací.
- Upozorňování na problémy a jejich medializace – patří mezi cíle masových kampaní typu obhajoby určitého veřejného zájmu, patří sem i upozorňování na zanedbávané problémy ve společnosti.
- Vymáhání základních práv – patří mezi funkce občanské společnosti jako celku.
- Integrační – sběr informací, vyjasňování stanovisek mezi spojenci i mezi soupeři (Müller, Laboutková, Vymětal, 2010).

Zdroje lobbingu:

- finanční – patří sem nejen odměna pro lobbitstu, ale i provozní náklady,
- znalosti a dovednosti – znalost technik, postupů, znalost prostředí, dovednost komunikovat,
- kontakty – osobní nebo obchodní kontakty s politiky, s představiteli veřejného sektoru, s ostatními lobbisty, s médii, s velkými obchodními společnostmi apod.,
- schopnost spolupracovat (Müller, Laboutková, Vymětal, 2010).

Kompetence lobbisty:

- navazování kontaktů,
- samostatnost,
- flexibilita,
- komunikační dovednosti,
- schopnost analýzy,
- myšlení v souvislostech,
- všeobecný přehled,

- prezentace,
- orientace ve věci,
- společenské chování,
- jazyková vybavenost (Šedivý, Medlíková, 2012).

Lobbing v neziskovém sektoru je dle Šedivého a Medlíkové (2012) daleko průhlednější než v sektoru ziskovém (tedy v businessu), protože se nezaměřuje na získávání financí (to je záležitostí fundraisingu). Autoři dále uvádějí, že neziskové organizace mají dvě základní funkce, je to funkce servisní, což je poskytování služeb, k dalším funkcím patří funkce expresivní, kam patří obhajoba zájmů a lobbing. Neziskové organizace lobbují například za ochranu životního prostředí, za ochranu práv občanů, za nastavení vzdělávacího systému, za transparentnost neziskového sektoru apod. (Šedivý, Medlíková, 2012).

1.2.5 Hlavní a vedlejší činnost neziskových organizací

Činnost neziskové organizace se rozděluje na činnost hlavní a vedlejší (nebo také doplňkovou či hospodářskou) (Vít, 2015). Vít (2015) uvádí, že správné rozlišení hlavní a vedlejší činnosti je pro neziskovou organizaci klíčové, přitom právní řád neobsahuje žádnou ucelenou definici těchto významných právních pojmů. Jak autor dále uvádí, každá nezisková organizace je však povinna ve svém účetnictví oddělovat náklady a výnosy z hlavní a vedlejší činnosti.

Hlavní činnost neziskové organizace je taková činnost, která splňuje zároveň tyto podmínky:

- Je v souladu s posláním organizace a představuje naplňování tohoto poslání.
- Je skutečně činností hlavní, tedy svou potřebou materiálních a lidských zdrojů převyšuje činnost vedlejší (Vít, 2015).

Hlavní činnost neziskové organizace sleduje uplatňování zájmu, ať už soukromého nebo veřejného, k němuž byla organizace založena, v rámci hlavní činnosti může nezisková organizace vyvíjet i výdělečnou činnost, ale pouze za předpokladu, že je tato činnost prostředkem k dosahování účelu organizace, ke kterému byla založena a tato výdělečná činnost nedosahuje takové úrovně, aby ji bylo možné považovat za činnost provozovanou za účelem dosažení zisku. Jedná se tedy spíše o nahodilé, příležitostné vybočení do výdělečné činnosti (Výkladové stanovisko č. 8 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 7. 6. 2013 - k výdělečné činnosti spolku, 2013).

Typickým znakem činnosti doplňkové (vedlejší) u neziskových organizací je to, že se jedná o činnost, většinou podnikatelské povahy, díky níž nezisková organizace získává finanční zdroje pro uskutečňování činnosti hlavní (Vít, 2015). Vedlejší činnost tedy může spočívat v:

- Podnikání – jedná se například o živnostenské podnikání, kdy má nezisková organizace ve vztahu k této činnosti soukromoprávní postavení podnikatele a tudíž je podrobena stejnému podnikatelskému režimu.
- Jiné výdělečné činnosti nežli je podnikání – například pronájem vlastních místností (Výkladové stanovisko č. 8 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 7. 6. 2013 - k výdělečné činnosti spolku, 2013).

Předpokladem doplňkové (vedlejší) činnosti neziskové organizace je to, že účel této vedlejší činnosti spočívá především v podpoře činnosti hlavní nebo v hospodárném využití majetku neziskové organizace. Pokud chce nezisková organizace podnikat, musí splnit veškeré požadavky, které jsou na podnikatele kladeny (Výkladové stanovisko č. 8 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 7. 6. 2013 - k výdělečné činnosti spolku, 2013).

1.3 Sociální služby

Povinností každého státu je z pohledu evropského sociálního státu zajistit všem nezadatelná sociální lidská práva formou přiměřené solidarity mezi občany, jedná se zejména o zajištění zdravotní péče, vzdělání, sociálních služeb apod. Sociální službou rozumíme systematickou činnost subjektu (poskytovatele nebo zadavatele) vůči sociálnímu objektu pomoci (příjemce) (Malík Holasová, 2014). Poskytování sociálních služeb vychází z filozofie, z humanitárních, náboženských a demokratických ideálů, s cílem uspokojovat lidské potřeby a rozvíjet lidský potenciál (Cox, Pawar, 2013).

V souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, mají sociální služby sloužit jako prostředek k poskytování pomoci a podpory jednotlivcům v nepříznivé sociální situaci, k dosažení sociální integrace těchto osob a k zabránění sociálnímu vyloučení. Poskytování sociálních služeb reaguje na potřeby sociálně vyloučených osob nebo osob sociálním vyloučením ohrožených, reaguje rovněž na negativní sociální jevy (MPSV, 2014). Mezi nejohroženější a nejzranitelnější skupiny obyvatel, kterým mají být sociální služby poskytovány, patří lidé ohrožení sociální izolací (což jsou například senioři, lidé bez přístřeší, lidé propuštěni z výkonu trestu, lidé ohrožení diskriminací (a to diskriminací kvůli rase, barvě pleti, věku, pohlaví, náboženství), lidé postižení chudobou, lidé s nízkým vzděláním, dlouhodobě nemocní lidé, zdravotně postižení, děti a mladí lidé z neúplných rodin, venkovské obyvatelstvo (Kuzníková, 2011).

Sociální služby pomáhají lidem žít běžným životem a dělat běžné věci jako je práce, nakupování, návštěva škol, provádění aktivit volného času, napomáhají jim starat se nejen o sebe, ale i o další členy rodiny, o domácnost apod. Sociální služby se zaměřují na zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života člověka (MPSV, 2015). Sociální služby pečují o zdraví a blaho jak jednotlivců, tak rodin, skupin obyvatel, ale také komunit (Guttman, 2006). Mezi nejpočetnější skupiny uživatelů sociálních služeb patří zejména senioři, lidé se zdravotním postižením, rodiny s dětmi, ale také lidé, kterým

z nejrůznějších důvodů hrozí sociální vyloučení (MPSV, 2015). Kozlová (2005) uvádí, že sociální služby jsou poskytovány občanům, kteří je potřebují z důvodu zdravotního stavu nebo z důvodu věku, a kteří by bez pomoci společnosti těžko překonávali sami svoji tíživou sociální situaci.

Základní zásady při poskytování sociálních služeb jsou následující:

- Bezplatné sociální poradenství pro každého.
- Zachování lidské důstojnosti, respekt k lidským a občanským právům.
- Individuální přístup.
- Aktivizace k samostatnosti.
- Podpora při zakotvení v přirozeném sociálním prostředí.
- Rovnoprávnost.
- Dobrovolnost (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Cílem sociálních služeb bývá:

- Podpora rozvoje nebo zachování stávající soběstačnosti a samostatnosti uživatele, jeho návrat a možnost žít v domácím prostředí, obnova nebo zachování původního životního stylu.
- Rozvoj schopností uživatelů služeb tak, aby mohli vést samostatný život.
- Snížení sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem života uživatelů (MPSV, 2015).

1.3.1 Rozdělení sociálních služeb

Sociální služby zahrnují dle zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách:

- Sociální poradenství – to se dělí dále na základní sociální poradenství, které poskytuje osobám potřebné informace k řešení nepříznivé sociální situace, dále na odborné sociální poradenství, které je poskytováno se zaměřením na potřeby

jednotlivých okruhů sociálních skupin osob například v občanských, manželských, rodinných poradnách, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, pro seniory apod.

- Služby sociální péče – ty napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost tak, aby se v co největší možné míře mohly zapojit do běžného života společnosti, do služeb sociální péče patří osobní asistence, pečovatelská služba, tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení, odlehčovací služby, centra denních služeb, denní stacionáře, týdenní stacionáře, domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení, sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče.
- Služby sociální prevence – napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které mohou být tímto vyloučením ohroženy pro krizovou sociální situaci, pro životní návyky nebo způsob života, který vede ke konfliktu se společností, osob, které žijí v sociálně znevýhodňujícím prostředí nebo jsou ohroženy jejich práva trestnou činností jiné osoby. Do služeb sociální prevence patří raná péče, telefonická krizová pomoc, tlumočnické služby, azylové domy, domy na půl cesty, kontaktní centra, krizová pomoc, intervenční centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, noclehárny, služby následné péče, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny, terapeutické komunity, terénní programy, sociální rehabilitace.

Sociální služby mohou být poskytovány formou:

- Pobytovou – tím se rozumí služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb.
- Ambulantní – to jsou služby, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena nebo dopravována do zařízení sociálních služeb, součástí této služby není ubytování.

- Terénních služeb – toto jsou služby, které jsou poskytovány osobě v jejím přirozeném sociálním prostředí (zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb jsou tyto:

- pomoc při zvládnání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- poskytnutí ubytování, popřípadě přenocování,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- sociální poradenství,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí,
- telefonická krizová pomoc,
- nácvik dovedností pro zvládnání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
- podpora vytváření a zdokonalování základních pracovních návyků a dovedností (zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Vedle základních činností mohou být poskytovatelem sociálních služeb ještě poskytovány další činnosti, které nejsou přímo zákonem stanoveny, ale jejich výčet záleží na nabídce daného poskytovatele nebo na přání uživatele sociální služby, jsou to tzv. fakultativní činnosti. Příkladem fakultativních služeb v pobytových zařízeních může být například nadstandardní vybavení pokojů, zajištění dopravy uživatelům při různých situacích (Kahoun, 2013).

Sociální služby poskytují:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí – to je zřizovatelem pěti specializovaných ústavů sociální péče.
- Obce a kraje – dbají na vytváření vhodných podmínek pro rozvoj sociálních služeb, především zajišťováním potřeb lidí a zdrojů k jejich uspokojení, dále také zřizují organizace, které poskytují sociální služby.
- Nestátní neziskové organizace a fyzické osoby – ty nabízejí široké spektrum služeb a jsou významnými poskytovateli sociálních služeb (MPSV, 2015).

1.3.2 Sociální služby poskytované NNO

Významnými poskytovateli sociálních služeb, jak je již výše uvedeno, jsou právě neziskové organizace (Jelínková, 2014). Ty se zabývají především poskytováním následujících sociálních služeb:

- Psychologické poradenství – nabízejí je některé nadace, spolky, centra charitních a sociálních sdružení, některé obecně prospěšné společnosti, například Bílý kruh bezpečí.
- Sociální poradenství – poskytují například poradny oblastních charit, kluby, obecně prospěšné společnosti, sociální poradenství poskytuje opět například Bílý kruh bezpečí, DONA linka.
- Poskytování právních informací – rovněž například Bílý kruh bezpečí, Centrum Don Bosko.
- Terénní služby sociální integrace – tyto služby zahrnují sociální poradenství, přímou práci v rodinách, podporu při komunikaci osob s úřady, školou, pomoc při stabilizaci rodinných rozpočtů, pomoc při odstranění problémů s neadekvátním bydlením, terénní služby poskytuje například Člověk v tísni, Bílý kruh bezpečí.

- Sociální rehabilitace a poradenství – a to včetně přechodného ubytování, hygieny, stravy, sociální rehabilitace, poradenství v případě nouze, patří sem služby například nízkoprahových denních center, nocleháren, azylových domů.
- Volnočasové aktivity pro děti – například pomoc s přípravou na vyučování na základních školách, tyto služby nabízí například Centrum Don Bosko, Centrum pro rodinu a sociální péči Brno.
- Hmotná výpomoc v obtížné životní situaci – zejména formou možnosti získávání oblečení, obuvi, potřeb pro děti a domácnost, tyto služby nabízí například ADRA, Oblastní charity.
- Odborná pomoc a podpora rodiny – pro rodiny s dětmi do 7 let se speciálními potřebami a ohrožení vývoje, patří sem například canisterapie, hippoterapie, poradenství, stimulační pomůcky, rehabilitační plavání a další.
- Domácí zdravotní péče pro seniory – tyto služby nabízí především pečovatelské služby, sociální centra, charity.
- Domácí zdravotní péče ve spolupráci s ošetřujícím lékařem – jedná se zejména o péči o seniory, nemocné a zdravotně znevýhodněné.
- Domácí zdravotní péče pro osoby chronicky i akutně nemocné – poskytují ji především oblastní charity, některá sociální centra a kluby obecně prospěšných společností.
- Pečovatelská služba pomoci rodinám s trojčaty a více dětmi – tu nabízí vybraná střediska charitní ošetrovatelské a pečovatelské služby oblastních charit nebo sociální centra obecně prospěšných společností.
- Pečovatelská služba – ta je určena lidem se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního pojištění, poskytují ji střediska charitní ošetrovatelské a pečovatelské služby oblastních charit, sociální centra, kluby obecně prospěšných společností.
- Sociálně aktivizační služby pro seniory – jedná se o terénní službu pro seniory v jejich domácím prostředí, kteří se ze zdravotních důvodů nemohou účastnit společenského života.

- Půjčovna rehabilitačních a kompenzačních pomůcek – tuto službu poskytují charitní ošetrovatelské i pečovatelské služby, sociální centra a kluby obecně prospěšných společností.
- Rozvoz obědů – poskytují především obecně prospěšné společnosti, tuto službu zastřešují v obcích a městech na základě smluv s obecními úřady.
- Nákupy do domu a doprovod – jedná se o donášku nebo dovážku nákupů do domu, o doprovod k lékaři, na úřady nebo i na procházku.
- Úklid domácnosti – jedná se o běžný úklid jako je vysávání, vytírání, utírání prachu, mytí oken, praní, žehlení, ale i výpomoc s vařením, tuto službu poskytují zejména obecně prospěšné společnosti (Jelínková, 2014).

1.3.3 Financování sociálních služeb

Hlavním principem financování sociálních služeb je dle Matouška (2013) princip vícezdrojového financování. Hlavními zdroji financování sociálních služeb jsou především:

- dotace z veřejných rozpočtů (například státu, krajů, obcí),
- příspěvek na péči,
- úhrada samotných klientů,
- příspěvky zřizovatele,
- dárci, nadace, sbírky,
- Evropské sociální fondy (Matoušek, 2013),
- úhrada ze zdrojů veřejného zdravotního pojištění (Jeřábková, Průša, 2012).

Sociální služby jsou uživatelům poskytovány bez úhrady nákladů nebo za částečnou či plnou úhradu nákladů. Bez úhrady nákladů klientem jsou poskytovány služby: sociální poradenství, raná péče, telefonická krizová pomoc, tlumočnické služby, krizová pomoc, služby následné péče, sociálně aktivizační služby po rodiny s dětmi, sociálně aktivizační

služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, terénní programy, sociální rehabilitace, sociální služby v kontaktních centrech a nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež, služby sociálně terapeutických dílen. Za pobytové služby poskytované v týdenních stacionářích, v domovech pro osoby se zdravotním postižením, v domovech pro seniory, v domovech se zvláštním režimem, zdravotnických zařízeních ústavní péče a centrech sociálně rehabilitačních služeb hradí uživatelé úhradu za ubytování, stravu a za péči poskytovanou ve sjednaném rozsahu. Za poskytování osobní asistence, pečovatelské služby, tísňové péče, průvodcovských a předčitatelských služeb, podpory samostatného bydlení, odlehčovacích služeb, služeb v centrech denních služeb a služeb v denních stacionářích hradí uživatelé úhradu za základní činnosti v rozsahu stanoveném smlouvou uzavřenou mezi uživatelem a poskytovatelem. Pečovatelská služba je poskytována bez úhrady rodinám, kde se narodily současně 3 nebo více dětí, účastníkům odboje, osobám, které se účastní rehabilitace, osobám, které byly zařazeny v tábore nucených prací nebo v pracovním útvaru a pozůstalým manželům či manželkám po těchto osobách. Za poskytování sociálních služeb v azylových domech, domech na půl cesty, terapeutických komunitách hradí klienti ubytování a stravu, za poskytování sociálních služeb v noclehárnách a v nízkoprahových denních centrech klienti hradí úhradu ve výši stanovené poskytovatelem (Průša, 2007).

1.4 Poskytovatelé sociálních služeb

Poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, poskytovatelem sociálních služeb nejsou rodinní příslušníci či asistenti sociální péče, kteří pečují o své blízké či jiné osoby v domácím prostředí. Stejně tak není poskytovatelem sociálních služeb subjekt, který není registrován jako poskytovatel sociálních služeb ve smyslu zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (MPSV, 2015).

Sociální služby jsou poskytovány na smluvním základě, kdy účastníci smluvního vztahu, tedy poskytovatel a zájemce o službu vyjednávají podmínky poskytnutí služby. Zájemce o službu uzavírá smlouvu dobrovolně s poskytovatelem, kterého si sám vybere a za podmínek, na nichž se obě strany shodnou. Povinností poskytovatele sociálních služeb pak je dodržovat standardy kvality sociálních služeb, které jsou uvedeny v prováděcí vyhlášce k zákonu o sociálních službách (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Základní povinnosti poskytovatelů sociálních služeb jsou následující:

- Informace a srozumitelnost (o službách, o povinnosti uživatelů i poskytovatelů, o vnitřních pravidlech, o individuálním plánování, o dodržování lidských práv, o poskytnutí sociální služby), rozsah informací by měl být takový, aby se z nich zájemce o službu dozvěděl, jaké služby jsou poskytovány, jakou formou, za jakých podmínek, za jakou cenu, jaká je kapacita služeb, zda se o službě uzavírá smlouva, zda je možné podat stížnost, důležitá je samozřejmě srozumitelnost těchto informací pro uživatele.
- Dodržování lidských a občanských práv, oprávněných zájmů uživatelů, zamezení střetů zájmů (při individuálním plánování, ve vnitřních pravidlech, ve smlouvách, při vyřizování stížnosti, při výkonu sociální služby apod.).
- Písemná vnitřní pravidla poskytovatele, která zajistí řádné poskytování služeb a respektování práv uživatelů, o existenci vnitřních pravidel by měli být zájemci o službu i uživatelé informováni prostřednictvím informačních materiálů a prostřednictvím samotných pracovníků.
- Individuální plánování průběhu služby, které má být prováděno za aktivní účasti uživatele, individuální plánování musí reagovat na potřeby uživatele, reflektovat změny v sociální situaci uživatele, musí sledovat osobní cíl uživatele a musí být průběžně kontrolováno.
- Evidence žadatelů odmítnutých poskytovatelem – z důvodu nedostatečné kapacity zařízení.
- Smlouva o poskytnutí sociální služby jako prostředek vymezení vztahů mezi poskytovatelem a uživatelem.

- Dodržování standardů kvality sociálních služeb, kterých je celkem 15.
- Zvláštní ohled na specifické potřeby uživatelů, nejvíce ohrožených sociálním vyloučením (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

1.4.1 Registrace poskytovatelů sociálních služeb

Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách lze sociální služby poskytovat jen na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb, oprávnění vzniká rozhodnutím o registraci. O registraci rozhoduje krajský úřad příslušný podle trvalého bydliště fyzické osoby nebo sídla právnické osoby (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách). Registrace je nezbytnou podmínkou pro výkon činnosti poskytovatele, na každou ze základních služeb uvedených v zákoně o sociálních službách je nutná zvláštní, samostatná registrace (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Podmínkou registrace je:

- Podání písemné žádosti o registraci.
- Odborná způsobilost všech fyzických osob, které budou sociální služby poskytovat.
- Bezúhonnost všech fyzických osob, které budou sociální služby poskytovat, rovněž bezúhonnost právnické osoby, která tyto služby bude poskytovat.
- Zajištění hygienických podmínek (pokud jsou sociální služby poskytovány v zařízení sociálních služeb).
- Vlastnické nebo jiné právo k objektu, kde jsou sociální služby poskytovány.
- Zajištění materiálních a technických podmínek odpovídajících druhu poskytovaných služeb.
- Na majetek osoby, která je žadatelem o registraci nebyl prohlášen konkurs (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Každý, kdo chce poskytovat sociální služby, musí požádat o registraci na příslušném krajském úřadu, žádost o registraci musí obsahovat:

- Jméno obchodní firmy nebo název, sídlo, identifikační číslo osoby a statutární orgán v případě právnické osoby.
- Jméno, příjmení, trvalý pobyt, datum a místo narození v případě, že je žadatelem fyzická osoba.
- V případě, že žadatelem je organizační složka státu nebo územní samosprávný celek, pak uvede název, sídlo, identifikační číslo zřizovatele, jméno a příjmení vedoucího organizační složky.
- Údaje o poskytovaných sociálních službách, ty jsou následující:
 - Název a místo zařízení, kde budou sociální služby poskytovány.
 - Druhy poskytovaných služeb.
 - Okruh osob, pro které jsou služby určeny.
 - Popis realizace poskytování služeb.
 - Popis personálního zajištění.
 - Časový rozsah poskytování sociálních služeb.
 - Kapacita poskytovaných sociálních služeb.
 - Finanční rozvaha k zajištění provozu.
 - Způsob zajištění zdravotní péče.
- Doklad o bezúhonnosti všech fyzických osob, které budou poskytovat sociální služby.
- Doklady prokazující odbornou způsobilost všech fyzických osob, které budou poskytovat sociální služby.
- Rozhodnutí o schválení provozního řádu zařízení sociálních služeb vydané orgánem ochrany veřejného zdraví.
- Doklad o vlastnickém nebo jiném právu k objektu, v němž budou poskytovány sociální služby.
- Doklad o daňových nedoplatecích a nedoplatecích na sociálním a zdravotním pojištění a pojištění na státní politiku zaměstnanosti.
- Čestné prohlášení, že na jeho majetek nebyl prohlášen konkurs (Průša, 2007).

1.4.2 Kvalita sociálních služeb a standardy kvality sociálních služeb

Význam kvality služeb neustále roste s rostoucími nároky spotřebitele, podmiňuje stupeň uspokojení zákazníků, zvyšuje jejich loajalitu a tím rovněž zvyšuje ziskovost poskytovatele služeb. Kvalita služeb je zároveň faktorem, který představuje významnou konkurenční výhodu určité služby a odlišuje ji tak od produktu konkurence (Vašítková, 2014). Vašítková (2014) dále uvádí, že pro hodnocení kvality sociálních služeb je důležité hledisko zákazníka, tedy to, jak je služba vnímána zákazníkem, jak je naplněno jeho očekávání, klient může mít na službu mnoho různých požadavků, může mít různorodá očekávání. Malík Holasová (2014) uvádí pět dimenzí kvality služeb:

- Prostředí – vzhled místa poskytování služeb, vybavení prostor, vzhled budovy apod.
- Spolehlivost – schopnost poskytovatele sociálních služeb naplnit slíbené služby dle očekávané úrovně.
- Vstřícnost – schopnost poskytovatele porozumět a vyjít vstříc specifickým potřebám a přáním jednotlivých klientů.
- Empatie – snaha o to vcítit se do problémů a přání klienta.
- Způsobilost – schopnost a kompetence poskytovatele vytvářet požadované sociální služby, patří sem např. vědomosti, schopnosti, důvěryhodnost, zdvořilost apod.

K hodnocení kvality sociálních služeb slouží také standardy kvality sociálních služeb, které jsou prostředkem, jak organizace mohou hodnotit svoji práci, ale také usnadňují uživatelům a jejich rodinám výběr vhodné služby nebo vhodného zařízení. Poskytovatel by měl mít stanoveny měřitelné cíle, aby bylo možné hodnotit, jak se cíle daří naplňovat, měl by mít formulované individuální cíle podle potřeb jednotlivých uživatelů, které by měly být rovněž měřitelné. Uživatel musí být zapojen přímo do rozhodování o službě, tudíž mu musí být srozumitelnou formou popsány nabízené služby, uživatel může přispívat k zajištění kvality služeb prostřednictvím zpětné vazby, to znamená, že se k průběhu péče může vyjadřovat a hodnotit ji (Matoušek, 2010).

Standard č. 1 – Cíle a způsoby poskytování sociálních služeb. Poskytovatel musí mít písemně definováno a zveřejněno, jaké je jeho poslání (souhrn toho, proč poskytovatel existuje, kam směřuje a jakým způsobem a čeho chce dosáhnout), jaké jsou jeho cíle (stav, kterého má být poskytováním sociální služby dosaženo) a zásady poskytované sociální služby, dále okruh osob, kterým je služba určena (neboli cílová skupina uživatelů), druhem sociální služby a individuálně určenými potřebami osob, kterým je služba poskytována. Poskytovatel vytváří podmínky, aby osoby, kterým službu poskytuje, mohly uplatňovat vlastní vůli při řešení své nepříznivé sociální situace. Poskytovatel musí mít písemně zpracovány pracovní postupy, které zajistí řádný průběh poskytování sociální služby, poskytovatel vytváří a uplatňuje vnitřní pravidla pro ochranu osob před předsudky, před negativním hodnocením, ke kterému by mohlo dojít v důsledku poskytování sociální služby (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 2 – Ochrana práv osob. Při poskytování služby nesmí dojít k porušení základních lidských práv a svobod osob (jsou to především osobní svoboda a svoboda pohybu, právo na ochranu soukromí, právo na ochranu osobního a rodinného života, právo na důstojné zacházení, právo na práci a odměnu za ni, právo na vzdělání, právo vlastnit majetek, právo na léčbu se souhlasem), poskytovatel musí mít zpracována vnitřní pravidla, jak těmto situacím předcházet, popřípadě jak tyto situace řešit. Dále musí mít poskytovatel zpracována pravidla, ve kterých vymezí situace, kdy by mohlo dojít ke střetu jeho zájmů se zájmy osob, kterým poskytuje sociální službu, musí mít zpracována pravidla pro přijímání darů (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 3 – Jednání se zájemcem o sociální službu. Smyslem tohoto standardu je definovat postupy, jakými poskytovatel se zájemcem o službu jedná, poskytovatel musí mít zpracována pravidla, podle kterých zájemce srozumitelným způsobem informuje o možnostech a podmínkách sociální služby, rovněž o jeho právech a povinnostech, poskytovatel musí se zájemcem projednávat jeho požadavky, očekávání, osobní cíle. Informace o službě musí poskytovatel zájemci předkládat s ohledem na jeho situaci a na možnost vnímat a chápat takovým způsobem, aby bezpečně poznal, zda služba bude

naplňovat jeho potřeby, aby se mohl svobodně rozhodnout, zda službu využije, či nikoli. Poskytovatel musí také mít zpracována vnitřní pravidla pro postup při odmítnutí zájemce o sociální službu (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 4 – Smlouva o poskytování sociální služby. Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla pro uzavírání smlouvy o poskytování sociální služby, při uzavírání smlouvy poskytovatel postupuje tak, aby uživatel rozuměl obsahu a účelu této smlouvy, poskytovatel s uživatelem sjednává rozsah a průběh poskytování sociální služby s ohledem na jeho osobní cíl, který je závislý na jeho možnostech, schopnostech a přání (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 5 – Individuální plánování sociální služby. Poskytovatel musí společně s uživatelem služby plánovat průběh poskytování sociální služby s ohledem na cíle a možnosti uživatele, průběžně musí rovněž hodnotit, zda jsou cíle naplňovány. Individuální plánování vždy vychází především z druhu poskytované služby a z cílové skupiny, které je služba určena. Každému uživateli musí být přidělen klíčový pracovník (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 6 – Dokumentace o poskytování sociální služby. Poskytovatel musí mít zpracována vnitřní pravidla pro vedení a zpracování dokumentace o uživatelích sociálních služeb (patří sem zdravotnická dokumentace, administrativní dokumentace, dokumentace o individuálním plánování, evidence stížností, účetní doklady apod), musí mít zpracována pravidla pro nahlížení do dokumentace. V pravidlech musí být také uvedeno, jak je dokumentace zabezpečena proti zneužití, tak, aby chránila soukromí uživatelů. Poskytovatel má stanovenou dobu pro uchovávání dokumentace o uživateli po ukončení poskytování sociální služby, poskytovatel vede anonymní evidenci osob v případě, kdy to vyžaduje charakter sociální služby nebo na žádost osoby (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 7 – Stížnosti na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby. Poskytovatel musí mít zpracována pravidla pro podávání a vyřizování stížností na kvalitu poskytovaných služeb, informuje osoby o možnosti podat stížnost, jakou formou může

být stížnost podána, na koho je možné se se stížností obracet, kdo ji bude vyřizovat a jakým způsobem, poskytovatel musí stížnosti vyřizovat a také evidovat, poskytovatel musí také osoby informovat o možnosti obrátit se na nadřízený orgán poskytovatele v případě nespokojenosti s vyřízením stížnosti (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 8 – Návaznost poskytované sociální služby na další dostupné zdroje.

Poskytovatel spolupracuje s fyzickými a právníckými osobami, které uživatel označí, a to v zájmu dosahování jeho osobních cílů, poskytovatel vytváří příležitosti, aby uživatel mohl využívat dostupné veřejné služby, pomáhá zprostředkovat uživateli tyto služby (například zdravotnická zařízení, školy, úřady, obchody, pošty, zařízení pro volnočasové aktivity, rekvalifikační agentury apod.), poskytovatel podporuje uživatele v kontaktech a vztazích s jeho přirozeným sociálním prostředím (aby nedošlo k sociálnímu vyčlenění uživatele) (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 9 – Lidské zdroje a vzdělávání pracovníků v sociální sféře.

Poskytovatel má stanovenou strukturu, počet pracovních míst, pracovní profily, kvalifikační požadavky na jednotlivá pracovní místa a osobnostní předpoklady zaměstnanců, má rovněž zpracovány vnitřní organizační strukturu, kde jsou stanoveny práva a povinnosti zaměstnanců, dále má poskytovatel zpracována pravidla pro přijímání a zaškolování nových zaměstnanců (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 10 – Profesní rozvoj zaměstnanců.

Poskytovatel má zpracován postup pro hodnocení zaměstnanců, program dalšího vzdělávání zaměstnanců, systém výměny informací mezi zaměstnanci o poskytované sociální službě, má zpracován systém oceňování zaměstnanců (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 11 – Místní a časová dostupnost poskytované sociální služby.

Poskytovatel určuje místo a dobu poskytování sociální služby podle druhu sociální služby, okruhu osob, kterým je služba určena a podle jejich potřeb, vychází především

z toho, komu je služba určena, protože každá cílová skupina se liší rozsahem a mírou svých potřeb (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 12 – Informovanost o poskytované sociální službě. Poskytovatel má zpracovány informace o poskytované službě, tyto informace musí být srozumitelné okruhu osob, kterým je služba určena, jedná se především o informace o tom, co je obsahem služby, zda se o službě uzavírá smlouva, jaké je postavení uživatele, jaké podmínky je třeba splnit, aby se zájemce o službu stal uživatelem, jak jsou chráněna práva uživatelů, zda je služba poskytována anonymně, jaké základní činnosti jsou v rámci služby poskytovány, jak uživatel služby hradí, jak může uživatel ovlivňovat průběh a kvalitu poskytované služby, jaké jsou záruky kvality služeb, zda může podávat stížnosti, za jakých podmínek lze smlouvu vypovědět apod. (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 13 – Prostředí a podmínky poskytovaných sociálních služeb. Poskytovatel musí zajistit materiální, technické a hygienické podmínky přiměřené druhu poskytované služby, její kapacitě a okruhu osob, kterým je poskytována a potřebám těchto osob (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 14 – Nouzové a havarijní situace. Poskytovatel má definovány nouzové a havarijní situace, které mohou nastat a způsob jejich řešení, musí seznámit zaměstnance a uživatele s tím, jak postupovat v případě nouzové a havarijní situace (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

Standard č. 15 – Zvyšování kvality sociálních služeb. Poskytovatel průběžně kontroluje a hodnotí, zda jsou služby poskytovány v souladu s posláním, cíli a zásadami sociální služby a v souladu se stanovenými cíli uživatelů, poskytovatel zjišťuje spokojenost uživatelů s poskytovanými službami, do hodnocení poskytované služby zapojuje i zaměstnance a další zainteresované osoby, poskytovatel využívá stížnosti ke zlepšování kvality poskytovaných služeb (Čámský, Sembdner, Krutilová, 2011).

1.5 Podnikání

Podnikání, respektive podnikatele definuje občanský zákoník takto: „*Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele*“ (Vít, 2015).

K vysvětlení pojmů této definice uvádí Srpová (2010) následující:

- Soustavnost – znamená, že činnost je vykonávána opakovaně, pravidelně.
- Samostatnost – znamená, že fyzická osoba jedná samostatně, právnická osoba jedná prostřednictvím statutárního orgánu.
- Vlastní jméno – fyzická osoba činí právní úkony svým jménem a příjmením, právnická osoba svým názvem.
- Vlastní odpovědnost – podnikatel nese veškeré riziko za výsledky své činnosti
- Dosažení zisku – činnost je vykonávána s úmyslem docílit zisk, i když ve skutečnosti být dosažen nemusí.

K obecným rysům podnikání patří:

- cílevědomá činnost,
- iniciativní a kreativní přístup,
- organizování a řízení transformačních procesů,
- praktický přínos, užitek,
- převzetí rizika neúspěchu,
- opakování, cyklický proces (Veber, Srpová, 2012).

Pojem podnikání lze interpretovat z několika různých pojetí, např.:

- Ekonomické pojetí – podnikání znamená zapojení ekonomických a jiných zdrojů tak, aby se zvyšovala jejich původní hodnota.

- Právnícké pojetí – podnikání je soustavná činnost prováděná samostatně vlastním jménem na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.
- Psychologické pojetí – podnikání je činnost motivovaná potřebou něco dělat, něčeho dosáhnout, něco získat, něco vyzkoušet, něco si splnit, podnikání je prostředek k seberealizaci, prostředek k tomu zbavit se závislosti, získat nezávislost, postavit se na vlastní hony.
- Sociologické pojetí – podnikání je prostředkem k vytváření blahobytu, k vytváření pracovních příležitostí, hledání cíle k dokonalejšímu využívání zdrojů (Veber, Srpová, 2012).

Dle občanského zákoníku je podnikatelem ten, kdo samostatně na vlastní odpovědnost a účet vykonává výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle zvláštního zákona (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Veber a Srpová (2012) uvádí, že k vymezení pojmu podnikatel lze použít několik definic:

- Podnikatel je osoba realizující podnikatelské aktivity s cílem rozšíření vlastního kapitálu.
- Osoba schopná rozpoznat příležitosti, zmobilizovat a využívat zdroje a prostředky k dosažení cílů, osoba ochotná podstoupit určitá rizika.
- Iniciátor podnikání – tedy osoba, která investuje své prostředky, čas, úsilí, jméno, přebírá odpovědnost, nese riziko s cílem dosáhnout určitého osobního, finančního uspokojení.

Dále Veber a Srpová (2012) uvádí následující rysy charakteristické pro podnikatele:

- umění nacházet příležitosti,
- umění vytyčovat si nové cíle,
- umění zabezpečit finanční prostředky,
- schopnost organizovat podnikatelské aktivity,
- ochota podstupování rizik,

- sebedůvěra, nasazení, vytrvalost, schopnost učit se ze zkušeností.

1.5.1 Podnikání v režimu živnostenského zákona

Živností je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem (Srpková, Řehoř, 2010). Živnosti se rozdělují následovně:

- Živnosti ohlašovací – ty při splnění podmínek stanovených živnostenským zákonem smějí být provozovány na základě ohlášení (Srpková, Řehoř, 2010). Mezi živnosti ohlašovací dle Srpkové a Řehoře (2010) patří:
 - Živnosti řemeslné – podmínkou je splnění odborné způsobilosti, která spočívá ve vyučení v daném oboru, složení maturitní zkoušky v oboru nebo absolvování vysoké školy v oboru či ve vykonané praxi v daném oboru, a to 6 let, příkladem živnosti řemeslné je Zednictví, Hostinská činnost, Kominictví, Holičství, kadeřnictví apod.
 - Živnosti vázané – zde je podmínkou také splnění určité odborné způsobilosti, která je stanovena v příloze č. 2 k živnostenskému zákonu, příkladem je Provádění staveb, jejich změn a odstraňování, Masérské, rekondiční a regenerační služby apod.
 - Živnost volná – zde není podmínka splnění odborné způsobilosti stanovena, volná živnost má název Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, tato živnost obsahuje 80 konkrétních oborů činnosti s danou obsahovou náplní, příkladem je Velkoobchod a maloobchod, Zprostředkování obchodu a služeb, Ubytovací služby (Srpková, Řehoř, 2010).
- Živnosti koncesované – ty smějí být provozovány pouze na základě koncese (zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání). Koncese je udělena po splnění podmínek stanovených živnostenským zákonem, jako je odborná způsobilost, kromě té může být také požadováno stanovisko neboli kladné

vyjádření příslušného orgánu státní správy. Příkladem koncesované živnosti je Provozování cestovní kanceláře, Provozování pohřební služby apod. (Srpková, Řehoř, 2010).

Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené živnostenským zákonem. Tyto podmínky jsou:

- Všeobecné podmínky – všeobecnými podmínkami je plná svéprávnost a bezúhonnost.
- Zvláštní podmínky – zvláštními podmínkami je odborná nebo jiná způsobilost (zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání).

Mezi specifika živnostenského podnikání Srpková a Řehoř (2010) uvádí:

- Živnostenské podnikání je forma podnikání, která je vhodná pro začínající podnikatele, je vhodná i pro ty, kteří v podnikání nevidí hlavní zdroje příjmů, ale podnikání je pro ně pouze vedlejší činností.
- K získání živnostenského oprávnění je třeba vykonat nejméně úředních úkonů, po splnění podmínek daných živnostenským zákonem je možné zahájit podnikání ihned.
- Není třeba skládat základní kapitál.
- Zápis do obchodního rejstříku je dobrovolný, záleží na vůli podnikatele, pokud nejsou dány podmínky pro povinnou registraci.
- Postačuje vedení daňové evidence, pokud obrat nepřesáhne určitou částku.
- Za závazky ručí podnikatel celým svým majetkem.
- Smrtí podnikatele se podnik nedědí.

1.5.2 Podnikání mimo režim živnostenského zákona

Podnikání mimo režim živnostenského zákona vymezuje živnostenský zákon v § 3, dle kterého živností není například:

- Činnosti vyhrazené zákonem státu
- Využívání výsledků duševní tvůrčí činnosti
- Provádění archeologických výzkumů
- Činnost lékařů
- Činnost advokátů
- Činnost znalců, tlumočnicků
- Činnost auditorů a daňových poradců
- Činnost bank
- Zemědělství
- Pořádání loterií
- Výkon inspekce práce
- Zprostředkování zaměstnání
- Poskytování sociálních služeb
- Poskytování zdravotních služeb a další činnosti (zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání).

Avšak i v těchto činnostech samozřejmě může podnikatel podnikat, ale na základě jiných zvláštních právních předpisů. Podnikatelem je osoba, která má k podnikání vydané živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného právního předpisu (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

2 Cíl práce, výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je zjistit, zda nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby provozují doplňkové činnosti a jaké.

Dále je cílem této diplomové práce zjistit, jak přínosné a lukrativní jsou doplňkové činnosti, které nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby provozují.

Cílem je rovněž zjistit, zda nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby, které provozují doplňkové činnosti, mají tyto činnosti uvedeny ve stanovách či statutu, zda mají pro tyto činnosti vydaná živnostenská oprávnění. A rovněž zda vedou odděleně účetnictví za hlavní a vedlejší činnost.

Dalším cílem je zjistit, podle jakých kritérií jsou doplňkové činnosti ze strany neziskových organizací voleny, zda doplňkové činnosti souvisí s hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti.

2.2 Výzkumné otázky

Byly stanoveny dvě hlavní výzkumné otázky:

Provozují nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby doplňkové činnosti, pokud ano, tak jaké?

Jsou tyto doplňkové činnosti pro nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby přínosné a lukrativní?

3 Metodika

3.1 Použité metody a techniky výzkumu

Byla použita metoda kvalitativního výzkumu prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru s pracovníky vybraných nestátních neziskových organizací, které poskytují sociální služby. Rozhovory probíhaly v období leden 2016 – březen 2016, bylo osloveno celkem 28 neziskových organizací poskytujících sociální služby, což jsou všechny nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby v územním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice. Z tohoto počtu však bylo ochotno spolupracovat pouze osmnáct nestátních neziskových organizací, které poskytují sociální služby, z toho dvanáct organizací provádí doplňkové činnosti. Pracovníkům těchto neziskových organizací bylo položeno devět návodných otázek týkajících se oblastí druhů provozujících doplňkových činností, uvedení doplňkových činností ve stanovách či statutu, dále vydaných platných živnostenských oprávnění pro provozování vedlejších činností, finančních částek plynoucích z těchto činností, lukrativnosti a užitečnosti doplňkových činností pro neziskové organizace.

Kvalitativní výzkum uvádí zjištění ve slovní nikoli v číselné podobě, jde o popis, který má být výstižný a podrobný, pro kvalitativní výzkum je typické, že nechce kvantifikovat skutečnost, numerické vyjádření považuje za tvrdé a neosobní. V kvalitativním výzkumu se výzkumník snaží o sblížení se zkoumanými osobami, o co největší proniknutí do situací, ve kterých tyto osoby vystupují, hlavním cílem je porozumět člověku, chápat, jak vidí věci on (Gavora, 2000). Kvalitativní výzkum napomáhá porozumět zkoumanému problému, porozumění vyžaduje vhléd do co největšího množství dimenzí daného problému (Disman, 2002). Výzkumník se snaží o vytváření nových poznatků, snaží se o zodpovězení výzkumných otázek a tím napomoci k rozvoji určitého oboru. V případě kvalitativního výzkumu se většinou jedná o zkoumání nějakého sociálního nebo lidského problému (Hendl, 2008).

Reichel (2009) uvádí, že u kvalitativního výzkumu se jedná o intenzivní šetření zkoumané události, o zkoumání více aspektů u mála objektů, získávání údajů je nestandardizované, výpovědi respondentů jsou jedinečné. Autor dále uvádí, že sběr a analýza dat jsou většinou poměrně časově náročné, data jsou vyhodnocována průběžně, sběr dat končí v případě teoretického nasycení, tzv. saturace, kdy se již odpovědi respondentů začínají opakovat. To znamená, že již by další získávaná data nepřispívala k lepšímu porozumění zkoumaného problému (Disman, 2002).

Kvalitativní výzkumníci používají zejména tři typy dat, jsou to data z rozhovorů, pozorování a data z dokumentů, pracují tedy se slovy a textem. Jedním z nástrojů kvalitativního výzkumu je tedy rozhovor, jehož cílem je získat detailní a komplexní informace o zkoumaném jevu (Švaříček, Šed'ová, 2007). Miovský (2006) uvádí, že rozhovor neboli interview patří mezi nejobtížnější, ale zároveň mezi nejvýhodnější metody získávání kvalitativních dat. Interview je rozhovor, který je moderovaný, je prováděný obvykle s jednou maximálně třemi osobami (Miovský, 2006).

V kvalitativním výzkumu se dle Reichela (2009) užívá několik typů rozhovorů, je to buď volný rozhovor neboli, nestrukturovaný, zde nejsou dány otázky předem, otázky vznikají až během komunikace mezi výzkumníkem a respondentem, specifickou podobou takového volného rozhovoru je narativní rozhovor, kdy respondent volně vypráví na určité téma a výzkumník naslouchá. Dalším typem rozhovoru je dle autora rozhovor polostrukturovaný nebo také částečně řízený. Ten se vyznačuje tím, že je připraven soubor otázek, není stanoveno jejich pořadí, tazatel může jejich pořadí měnit, přizpůsobovat rozhovoru, může také klást otázky doplňující (Reichel, 2009). Polostrukturovaný rozhovor je velmi flexibilní metodou, která dává respondentům možnost volně mluvit o tématu a rozvíjet své myšlenky, výzkumník při tom může sledovat, co se v rozhovoru vynořuje, co je pro respondenty významné, může rozhovor usměrňovat tak, aby se neodchýlil od tématu (Řiháček, Čermák, Hytych, 2013). Třetím

typem je rozhovor strukturovaný neboli řízený, kdy jsou určeny otázky a také jejich pořadí, jak budou pokládány (Reichel, 2009).

Kvalitativní výzkum je nenumerné šetření a interpretace sociální reality, přičemž cílem je odryvat význam podkládaný sdělovanými informacemi (Disman, 2002). Kvalitativní výzkum uvádí zjištění ne v číselné, ale ve slovní podobě, popis by měl být podrobný a výstižný (Gavora, 2000). Předmětem kvalitativního zkoumání bývá studium běžného, každodenního života lidí v jejich přirozených podmínkách. Údaje u kvalitativního výzkumu jsou získávány delším a podrobnějším kontaktem s terénem (Reichel, 2009).

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

U kvalitativního výzkumu se výzkumník soustředí na méně případů, jedná se ale o zkoumání hluboké, intenzivní. Co se týče výběru případů, u kvalitativního výzkumu jde o výběr záměrný, nepoužívá se výběr náhodný. Záměrný výběr je potřebný z toho důvodu, aby vybrané osoby byly pro výzkum vhodné, tedy aby měly potřebné znalosti, vědomosti a zkušenosti se zkoumaným problémem, jsou to osoby, které žijí v daném (zkoumaném) prostředí a znají jej a mohou podat věrohodný a pravdivý obraz o zkoumaném problému (Gavora, 2000). Záměrně tedy výzkumník vyhledává respondenty podle jejich určitých vlastností (například příslušnost k určité sociální skupině), podle určitého předem daného kritéria, které musí respondent splňovat a zároveň musí být ochoten se do výzkumu zapojit (Miovský, 2006). Rozsah výběru se neurčuje statisticky, ale řídí se saturací, to znamená, že se výběr ukončí v případě, kdy výzkumník zjistí, že odpovědi dalších osob se opakují, jsou stejné (Gavora, 2000).

Pro realizaci výzkumu byly vybrány nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby na územním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice. V rámci výzkumu jsem nejdříve vyhledala v Průvodci sociální oblastí města České Budějovice

2015, kterou vydává Magistrát města České Budějovice, Odbor sociálních věcí, oddělení sociální pomoci, nestátní neziskové organizace, které mají zaregistrovanu alespoň jednu sociální službu. Nestátních neziskových organizací, které na územním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice mají zaregistrovanu sociální službu, je celkem 28. Z tohoto počtu neziskových organizací bylo ochotno spolupracovat a výzkumu se tak účastnilo celkem 18 neziskových organizací poskytujících sociální služby.

4 Výsledky

4.1 Výsledky polostrukturovaných rozhovorů

Kategorie č. 1 – druhy doplňkových činností.

Na otázku, zda provozují nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby doplňkové činnosti, mi dvanáct komunikačních partnerů odpovědělo, že provozují doplňkové činnosti, šest komunikačních partnerů odpovědělo, že nikoli.

Co se týče druhů doplňkových činností, nejvíce komunikačních partnerů odpovídalo, že se jedná většinou o vzdělávací činnosti, tedy vzdělávací programy, organizace se zabývají rovněž poradenskou a konzultační činností, mimoškolní výchovou. Dále se jedná o pořádání kulturních programů, jako například o programy pro seniory. Některé neziskové organizace provozují lektorskou činnost, pořádání kulturních a společenských akcí, pořádání konferencí, sportovních akcí, pořádání workshopů pro veřejnost, setkání pro seniory a aktivizační programy pro ně. Pořádání různých kurzů, například kurzy pro těhotné, pro seniory, tělocvik pro těhotné, tělocvik pro seniory. Další činností bylo zpracování návrhů, pronájem a půjčování věcí movitých. V jednom případě se jednalo o hlídání dětí pro své klienty v době přednášek. V jednom případě o půjčování a dovoz kompenzačních pomůcek. Jeden komunikační partner odpovídal, že provozují pekárnu jako sociální podnik a sdílené bydlení. Dva z komunikačních partnerů odpověděli, že jako doplňkovou činnost provozují pronájem nebytových prostor, jeden nabízí poskytování sociálních služeb.

Dalším krokem v mém výzkumu bylo ověření skutečnosti, zda nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby mají vydané platné živnostenské oprávnění a pokud ano, pro jaké činnosti. Toto jsem ověřila ve veřejně dostupném živnostenském

rejstříku, který je zveřejněn na webovém portálu Ministerstva průmyslu a obchodu. Zde jsem zjistila, že nejvíce neziskových organizací má vydané platné živnostenské oprávnění s předmětem podnikání Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: **Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti**. Tomuto zjištění odpovídají i odpovědi komunikačních partnerů, kdy v nejvíce případech provozují neziskové organizace jako doplňkové činnosti právě výchovné a vzdělávací činnosti, lektorskou činnost, pořádání různých kurzů. Dle obsahové náplně živnosti volné podle jednotlivých oborů činností je možné v rámci živnosti s předmětem podnikání **Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti** provozovat mimo jiné mimoškolní výchovu a vzdělávání, pořádání odborných kurzů, pořádání seminářů a školení v různých oblastech.

Tabulka č. 1 – počty vydaných živnostenských oprávnění nestátním neziskovým organizacím poskytující sociální služby

Živnostenské oprávnění	Počet
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti	13
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Velkoobchod a maloobchod	9
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků	7
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Reklamní činnost, marketing, mediální zastoupení	6

Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Vydavatelské činnosti, polygrafická výroba, knihařské a kopírovací práce	6
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Zprostředkování obchodu a služeb	6
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Pronájem a půjčování věcí movitých	4
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví, rybníkářství, lesnictví a myslivost	3
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Výroba, rozmnožování, distribuce, prodej, pronájem zvukových a zvukově-obrazových záznamů a výroba nenahraných nosičů údajů a záznamů	3
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Výroba textilií, textilních výrobků, oděvů a oděvních doplňků	3
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Výroba stavebních hmot, porcelánových, keramických a sádrových výrobků	3
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Provozování kulturních, kulturně-vzdělávacích a zábavních zařízení, pořádání kulturních produkcí, zábav, výstav, veletrhů, přehlídek, prodejních a obdobných akcí	3
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Výroba potravinářských a škrobářenských výrobků	2
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Poskytování služeb pro rodinu a domácnost	2
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových proutěných a slaměných výrobků	2
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Výroba vlákniny, papíru a lepenky a zboží z těchto materiálů	2

Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Výroba školních a kancelářských potřeb, kromě výrobků z papíru, výroba bižuterie, kartáčnického a konfekčního zboží, deštníků, upomínkových předmětů	2
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Realitní činnost, správa a údržba nemovitostí	2
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Praní pro domácnost, žehlení, opravy a údržba oděvů, bytového textilu a osobního zboží	2
Hostinská činnost	2
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd nebo společenských věd	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Výroba elektronických součástek, elektrických zařízení a výroba a opravy elektrických strojů, přístrojů a elektronických zařízení pracujících na malém napětí	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Návrhářská, designérská, aranžérská činnost a modeling	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Opravy a údržba potřeb pro domácnost, předmětů kulturní povahy, výrobků jemné mechaniky, optických přístrojů a měřidel	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Zastavárenská činnost a maloobchod s použitým zbožím	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Služby v oblasti administrativní správy a služby organizačně hospodářské povahy	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály	1

Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Zasilatelství a zastupování v celním řízení	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Příprava a vypracování technických návrhů, grafické a kresličské práce	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Fotografické práce	1
Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Ubytovací služby	1
Pekařství, cukrářství	1
Prodej kvasného lihu, konzumního lihu a lihovin	1
Péče o dítě do tří let věku v denním režimu	1

Zdroj: vlastní výzkum

Kategorie č. 2 – uvedení doplňkových činností ve stanovách či statutu neziskových organizací.

Na otázku, zda mají neziskové organizace doplňkové činnosti, které provozují uvedeny ve stanovách či statutu, komunikační partneři odpovídali, že ano, samozřejmě mají. Doplňkové činnosti jsou uvedeny v zakládací listině, popřípadě zakládací smlouvě, v notářském zápisu nebo ve stanovách či statutu. Jak odpovídá jeden komunikační partner: „*Ano samozřejmě máme doplňkové činnosti uvedeny v zakládací smlouvě, která je veřejně dostupná ve veřejném rejstříku.*“ Další komunikační partner uvádí: „*Ve statutu máme pouze větu, že provozujeme doplňkovou činnost. Jednotlivé činnosti jsou stanoveny v zápisu od Rady školské právnické osoby.*“

Pouze jeden komunikační partner odpověděl, že doplňkové činnosti ve stanovách ani statutu uvedeny nemají. Ve veřejném rejstříku, ve výpisu z rejstříku obecně prospěšných společností, který je zveřejněn na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti, jsem vyhledala zakládací smlouvu této neziskové organizace, v této smlouvě je uvedeno: *„Společnost může vykonávat i tzv. doplňkovou činnost za podmínky, že doplňkovou činností bude dosaženo účinnějšího využití prostředků společnosti a zároveň tím nebude ohrožena kvalita, rozsah a dostupnost obecně prospěšných služeb. Společnost je oprávněna provádět následující doplňkovou činnost: a) pořádání, organizování a zajišťování kurzů, školení včetně lektorské činnosti, b) poradenskou a konsultační činnost, zpracování odborných studií a posudků.“*

Kategorie č. 3 – živnostenská oprávnění pro výkon doplňkových činností.

Zda mají nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby a provozující doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění, na tuto otázku odpovídali většinou (ne však všichni) komunikační partneři shodně, že ano, mají vydaná platná živnostenská oprávnění.

Ve dvou případech komunikační partneři odpověděli, že živnostenské oprávnění vydané nemají, ale náhledem do živnostenského rejstříku, který je volně přístupný na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu jsem zjistila, že tyto dvě neziskové organizace mají vydané platné živnostenské oprávnění, v jednom případě se jedná o živnostenské oprávnění s předmětem podnikání Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obory činnosti: Pronájem a půjčování věcí movitých, ve druhém případě se jedná o vydané živnostenské oprávnění s předmětem podnikání Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obory činnosti: Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti.

V dalších dvou případech bylo zjištěno, že dle odpovědi komunikačních partnerů i dle náhledu do živnostenského rejstříku nemá nezisková organizace vydané platné živnostenské oprávnění. Jak odpověděl jeden komunikační partner *„Ne, není to zřejmě nutné, při zápisu do spolkového rejstříku toto nebylo požadováno.“*

Jeden komunikační partner odpověděl, že platné živnostenské oprávnění vydané nemají. Ale jejich doplňková činnost spočívá v pronájmu nebytových prostor a poskytování sociálních služeb, tato činnost je činnost provozovaná mimo režim živnostenského zákona, nemusí tudíž organizace pro tuto činnost mít vydané platné živnostenské oprávnění.

Kategorie č. 4 – oddělené účetnictví za hlavní a doplňkové činnosti.

Další oblastí, kterou jsem zjišťovala, bylo to, zda neziskové organizace poskytující sociální služby, které provozují doplňkové činnosti, vedou v účetnictví odděleně náklady a výnosy z hlavní činnosti a odděleně náklady a výnosy z doplňkové činnosti. Na tuto otázku odpověděli všichni komunikační partneři shodně, že ano, samozřejmě vedou odděleně náklady a výnosy z vedlejší, doplňkové činnosti, protože je to jejich povinnost. Jak říká jeden komunikační partner: *„V účetnictví musíme mít důsledně odděleny náklady a výnosy spojené s doplňkovými činnosti, náklady a výnosy spojené s obecně prospěšnými službami a náklady a výnosy nepatřící do předchozích skupin a spojené se správou a provozem společnosti.“*

Kategorie č. 5 – finanční částky získané z doplňkových činností.

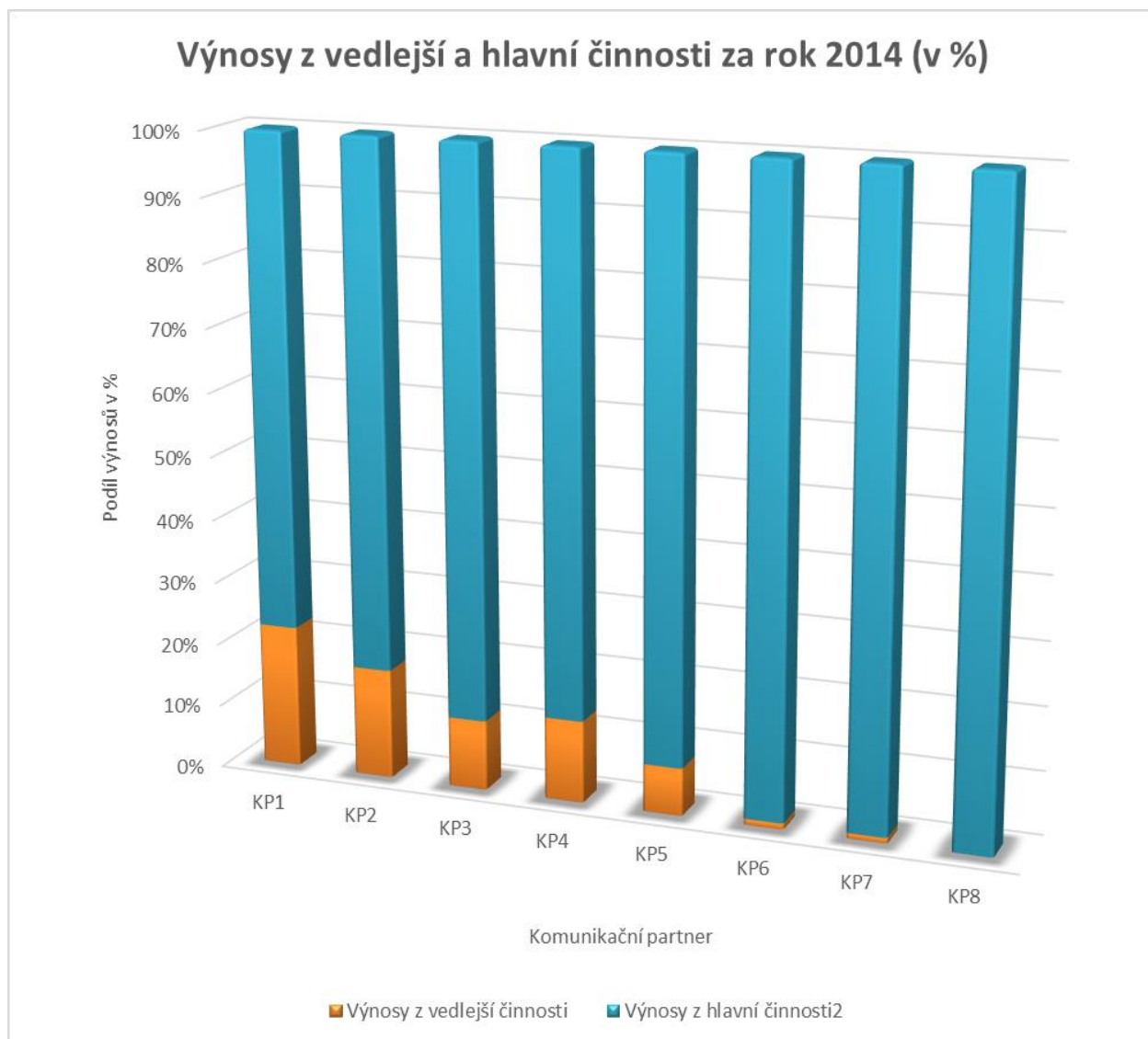
Na otázku, jaké finanční částky plynou neziskovým organizacím z doplňkových činností, většina komunikačních partnerů odpovídala, že celkem zanedbatelné, někteří odpovídali, že téměř žádné, nedostatečné. Jeden komunikační partner odpovídá: *„Nedostatečné*

k pokrytí nákladů, které jsou vynakládány na hlavní činnost. Proto bylo v minulých letech třeba zaštitit hlavní činnost darem nebo půjčkou pro nedostatek finančních prostředků na pokrytí nákladů na projekty.“ Další komunikační partner odpovídal následovně: „V jednotlivých letech je to rozdílné, v závislosti na získaných grantech nebo dotacích, podporujících tyto činnosti. V každém případě finanční částky plynoucí z doplňkových činností nejsou nikdy příliš vysoké.“

Někteří komunikační partneři přímo vyčíslili částku, která jim z doplňkových činností plyne, částky jsou však velmi rozdílné vzhledem k rozsahu činnosti neziskových organizací a vzhledem k celkovým výnosům, které zahrnují i výnosy z hlavní činnosti, dary, dotace a granty, ostatní výnosy apod. V porovnání s výnosy z jiných než doplňkových činností, jsou výnosy z doplňkových činností nízké.

Pro zjednodušený přehled, jaké zhruba částky plynou neziskovým organizacím z doplňkových činností, jsem vytvořila graf výnosů celkových a výnosů z doplňkové činnosti. Čerpala jsem z údajů uvedených ve veřejném rejstříku obecně prospěšných společností, který je zveřejněn na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti. Zde jsou zveřejněny výroční zprávy. Použité údaje jsou za rok 2014, protože výroční zprávy za rok 2015 nejsou prozatím zveřejněny. Údaje byly zveřejněny u osmi komunikačních partnerů, ostatní neziskové organizace, které se účastnily výzkumu zveřejněné celkové výnosy a výnosy z vedlejší činnosti nemají ani na svých webových stránkách, ani ve veřejném rejstříku, který je zveřejněn na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti.

Graf č. 1 – Výnosy nestátních neziskových organizací z vedlejší a hlavní činnosti



Zdroj: vlastní výzkum

Jak ukazuje graf, největší výnosy z doplňkových činností má komunikační partner č. 1, který se v rámci doplňkových činností zabývá především pronájmem nebytových prostor, druhý komunikační partner se zabývá provozováním sociálního podniku.

Kategorie č. 6 – hrazení nákladů na služby z příjmů z doplňkových činností.

Na další otázku kolik procent nákladů na služby je ze strany neziskové organizace hrazeno z doplňkových činností, komunikační partneři odpovídají, že velmi málo procent, většinou se jednalo o zanedbatelné částky nepřesahující 10%. Jeden komunikační partner odpověděl: *„Jedná se o zanedbatelnou částku, pod 5%, příjmy z doplňkové činnosti pokrývají náklady na tuto činnost.“* Tři z komunikačních partnerů odpověděli, že z doplňkových činností hradí 0% nákladů na služby, další odpovídá, že zhruba 2%. Pět komunikačních partnerů odpovědělo, že se částka nepřesahuje 1%, jak říká jeden komunikační partner: *„Maximálně 1%, většinou jsou příjmy z doplňkových činností ponechávány na neočekávané výdaje, které nelze hradit z dotací.“*

Další odpovídá, že veškeré příjmy, tedy 100% příjmů z doplňkových činností jde zpět na podporu hlavní činnosti. Odpověď jednoho z komunikačních partnerů: *„Zatím nemáme žádný zisk. Pokud bychom se dostali do černých čísel, tak zisk ze sdíleného bydlení půjde celý na rozvoj systému sociálního bydlení. Ve sdíleném bydlení zisk nepředpokládáme, vše je spočítáno tak, abychom pokryli náklady s vyrovnaným rozpočtem. V pekárně zisk předpokládáme, půjde na financování nutných kapitol v rámci činnosti organizace.“*

Kategorie č. 7 - lukrativnost doplňkových činností z finančního hlediska.

Dle většiny komunikačních partnerů nejsou doplňkové činnosti příliš lukrativní pro neziskové organizace z finančního hlediska, ale přesto nejsou zbytečné. Jak odpovídá jeden z komunikačních partnerů: *„Ne. Jedná se o doplňkové aktivity nad rámec poskytovaných služeb, které nám pomáhají upevňovat vztah s cílovou skupinou a zároveň významně přispívají k plnění jednoho z našich cílů, kterým je podpora aktivního života seniorů. Tyto aktivity mají neziskový charakter a často musí být dotovány.“* Jeden z komunikačních partnerů odpověděl, že zatím lukrativní nejsou, ale věří, že jistě budou. Jeden komunikační partner odpověděl takto: *„Lukrativní příliš nejsou, ale jsou potřebné*

právě z důvodu spolufinancování projektů, nebo na úhradu nákladů, které jsou z pohledu projektů nezpůsobilými výdaji.“ I další z komunikačních partnerů odpovídá obdobně a říká: „Lukrativní příliš nejsou, ale umožňují financovat některé náklady nefinancovatelné z veřejných rozpočtů“. Další komunikační partner odpovídá: “Spíše pokryjí náklady, pomohou nám v PR, tedy ve vztahu s veřejností, dále nám pomáhají v provozování neprospěrujících služeb.“

Pro dva komunikační partnery jsou doplňkové činnosti lukrativní, jeden z nich odpovídá: *„Ano, naši pracovníci tak mohou na celý úvazek pracovat v naší organizaci a část úvazku mají vyčleněný pro tyto doplňkové činnosti. Jsme tak schopni jim zajistit takzvaně celou mzdu. Rovněž se jedná o odlišné činnosti než je sociální práce a ze supervizních setkání vyplývá, že jsou pro ně zpestřením jejich činnosti a i doplňkem, kdy mohou získat další dovednosti a kompetence.“*

A další komunikační partner říká, že jak které doplňkové činnosti jsou lukrativní, rozhodně je lukrativní pronájem nebytových prostor, ale poskytování sociálních služeb lukrativní není, protože nezisková organizace je v této činnosti odkázána pouze na poskytnutých dotacích. Vzhledem k tomu, že sociální služba je uživatelům poskytována bezplatně, tak není nezisková organizace schopna financovat nebo dofinancovat tuto službu z vlastních zdrojů.

Kategorie č. 8 - přínosy doplňkových činností.

Zda jsou přínosné doplňkové činnosti pro neziskové organizace z jiného hlediska, například z hlediska práce s uživateli, odpovídali shodně všichni komunikační partneři, že přínosné jsou. Jeden komunikační partner odpovídal takto: *„Naše doplňkové činnosti se dotýkají přímé práce s klienty. Jednotlivé programy primární prevence nebo kurzy, které realizujeme, vycházejí z oblastí, které v poradně řešíme. Přenášíme tak získané praktické poznatky do kurzů, zde se o ně dělíme s dalšími organizacemi a zpětně*

získáváme jejich názory a zkušenosti, které pak můžeme využít při praktické práci s našimi klienty a klientkami v rámci sociálních služeb.“ Další komunikační partner odpovídá takto: *„Ano, jsou přínosné v tom směru, že je možnost realizovat projekty, které mají spoluúčast, dále je možné realizovat akce pro osoby z cílové skupiny, na které nejsou finanční prostředky z projektů nebo dotací. Jako další přínos vidíme vzdělávání pracovníků nad rámec povinných 24 hodin, klademe velký důraz na kvalitní vzdělávání pracovníků, kteří pracují s osobami z cílové skupiny.“*

Další komunikační partner odpovídá: *„Ano samozřejmě jsou doplňkové činnosti prospěšné, jak jsme již odpovídali na předchozí otázku, doplňkové činnosti jsou aktivity nad rámec poskytovaných služeb a pomáhají nám především upevňovat vztah s cílovou skupinou a zároveň významně přispívají k naplnění našeho hlavního cíle, což je podpora aktivního života seniorů.“* Také někteří komunikační partneři odpověděli, že jsou pro ně doplňkové činnosti přínosné v tom směru, že napomáhají v rámci marketingu, šíření informací o službách a o organizaci. Jak říká jeden komunikační partner: *„Ano, jsou přínosné z hlediska marketingových účelů, šíření informací o našich službách, pro vytváření dobrých vztahů mezi uživateli a naší společností, ale také pro aktivizaci uživatelů.“* Další komunikační partner odpovídá podobně: *„Ano samozřejmě, a to z hlediska šíření dobré praxe mezi profesionály a šíření informací o nás, což má sekundární kladný dopad na naše uživatele. Rovněž jako dobrý příklad pro ostatní subjekty pohybující se ve stejné oblasti.“* A následující odpovídá: *„Ano, jsou přínosné a užitečné jako zpětná vazba od klientů, jsou smysluplnou činností a dále jsou prospěšné rovněž jako odměna pro zaměstnance, který provádí doplňkové činnosti a je zaměstnán na základě dohody o provedení práce.“*

A jeden z komunikačních partnerů odpověděl takto: *„Ano, jsou přínosné, pekárna je sociálním podnikem, jehož posláním je vytvářet pracovní příležitosti pro uživatele poskytované sociální služby. Plánujeme větší rozvoj systému propustného zaměstnávání ve schématu podpora sociální služby – sociální podnik – otevřený pracovní trh.“*

Jeden z komunikačních partnerů odpověděl, že jsou doplňkové činnosti přínosné právě pro práci s uživateli, protože pomáhají v tom, že zvyšují povědomí o neziskové organizaci, pomáhají organizaci kontaktovat osoby z cílové skupiny, doplňkové činnosti zvyšují kredit organizace v očích klientů a to může usnadnit práci s uživateli a komunikaci s nimi. Další odpovídá: *„Příjemci našich produktů jsou spokojeni a my věříme, že nabídkou doplňkových činností zvyšujeme profesionalitu našich služeb.“* Další pracovník neziskové organizace říká: *„Doplňkové činnosti zvyšují povědomí o naší organizaci a pomáhají nám kontaktovat osoby z naší cílové skupiny. Přednášky a besedy jsou pro naše klienty prospěšné, účelné, poučné. Doplňková činnost zvyšuje kredit organizace v očích klientů a to nám může usnadnit práci a komunikaci s nimi.“*

Kategorie č. 9 - kritéria volby doplňkových činností ze strany neziskových organizací.

Co se týče volby doplňkových činností ze strany neziskových organizací, na otázku, zda doplňkové činnosti souvisí s hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti či byly doplňkové činnosti voleny účelově z důvodu dosažení zisku, odpovídali všichni komunikační partneři stejně, a to v tom smyslu, že doplňkové činnosti vždy souvisí s hlavní činností, jako podpora hlavní činnosti. Doplňkové činnosti nejsou volené v žádném případě z důvodu dosahování zisku, pouze jako možnost dofinancování hlavní činnosti, kdy není možné zabezpečit finanční prostředky ze zdrojů, jako jsou granty, dotace apod. Jak říká jeden z komunikačních partnerů: *„Hlavní činnost není pro nás zisková, hospodářská činnost byla proto zřízena za účelem dofinancování hlavní činnosti, která není dostatečně možná zabezpečit ze zdrojů, jako jsou granty, dotace apod.“*

Další komunikační partner odpovídá takto: *„Doplňková činnost úzce souvisí s hlavní činností, díky intenzivní práci s uživateli máme know-how, které přirozeně máme chuť předávat dál.“* A další potvrzuje: *„Doplňkové činnosti tematicky a obsahově plně odpovídají našim základním cílům a jejich výsledný zisk není rozhodujícím faktorem pro*

*jejich realizaci.“ I další komunikační partner odpovídá podobně: „Doplňkové činnosti jsou volené zejména podle projeveného zájmu našich uživatelů. Tyto činnosti však jsou vždy podporou naší hlavní činnosti a nejsou volené z důvodu dosažení zisku.“ Také další pracovník neziskové organizace říká: *Doplňkové činnosti podporují hlavní činnost společnosti, nejsou voleny z důvodu dosažení zisku, cílem jakéhokoli podnikání je dosažení zisku a ten je v naší organizaci vždy zpětně službami, které poskytujeme, spotřebován na podporu hlavní činnosti.“**

Jeden komunikační partner odpověděl: *„Doplňkové činnosti jsou s hlavní činností provázány svými tématy. Doplňkové činnosti byly voleny ze dvou důvodů. Jedním je samozřejmě i možnost získávání dalších prostředků na chod naší organizace, jedná se o odlišné dotační tituly a možnosti plateb za tyto služby od jejich objednatelů. Druhým důvodem je logická provázanost doplňkové a hlavní činnosti, kdy byla u našich pracovníků chuť a určitá potřeba působit v oblasti prevence i jiným způsobem, tedy zejména tam, kdy se jedná o prevenci ve smyslu předcházení sociálního vyloučení nebo selhání některých kompetencí, v poradně i přes to, že se jedná o služby prevence, řešíme i problémy již vzniklé, kterým by se dalo mnohdy předejít. Praxe nám ukazuje, že se naše doplňkové a hlavní činnosti vhodně doplňují.“*

Další komunikační partner potvrzuje, že doplňkové činnosti souvisí s hlavní činností: *„Hlavním kritériem je náš potenciál. Umíme vzdělávat a organizovat. S hlavní činností doplňkové činnosti souvisí ve smyslu toho, že obsahy souvisí s obory, ve kterých poskytujeme služby. Případný zisk je příjemným bonusem, ovšem dostatečnou satisfakcí je stav, kdy jsou pokryty náklady a příjemci našich produktů jsou spokojeni, neboť věříme, že naší nabídkou zvyšujeme profesionalitu služeb.“* I následující komunikační partner odpovídá: *„Doplňková činnosti – poskytování sociální služby úzce souvisí s hlavní činností organizace, tedy vzájemné propojení a podpora pedagogických programů, jako je výchova a vzdělávání s poskytováním sociální služby.“*

4.2 Analýza a kategorizace výsledků

Tabulka č. 2 – Kategorizace výsledků rozhovorů s pracovníky neziskových organizací

Jsou doplňkové činnosti provozovány	Ano – 12 Ne – 6
Druhy doplňkových činností	Výchova a vzdělávání – 6 Poradenství – 4 Workshopy pro veřejnost – 2 Kulturní programy – 2 Pronájem nebytových prostor – 2 Kurzy – 2 Těhotenské cvičení – 1 Tělocvik pro těhotné – 1 Tělocvik pro seniory – 1 Zpracování návrhů – 1 Půjčování a dovoz kompenzačních pomůcek – 1 Aktivizační programy – 1 Pekařství, cukrářství – 1 Pronájem a půjčování věcí movitých – 1 Pořádání konferencí – 1 Pořádání sportovních akcí – 1 Osvětová činnost – 1 Poskytování sociálních služeb – 1 Ošacovací středisko – 1 Osvětová činnost – 1

Uvedení doplňkových činností ve stanovách či statutu neziskových organizací	Ano – 11 Ne - 1
Živnostenská oprávnění pro výkon doplňkových činností	Ano - 7 Ne – 4 (z toho však 2 mají) Nepotřebuje živnostenské oprávnění – 1
Oddělené účetnictví za hlavní a doplňkové činnosti	Ano – 12 Ne - 0
Finanční částky získané z doplňkových činností	Žádné, téměř žádné - 4 Zanedbatelné – 3 Nedostatečné – 2 Ne příliš vysoké – 2 Celkem vysoké – 1
Hrazení nákladů na služby z příjmů z doplňkových činností	0% - 3 Kolem 1% - 2 0,5 – 1% - 2 2% - 1 Pod 5% - 1 Okolo 10% - 1 0,31% - 1 Podle potřeby – 1
Lukrativnost doplňkových činností z finančního hlediska	Nejsou lukrativní – 6 Jsou lukrativní – 2 Potřebné z důvodu spolufinancování projektů – 2 Potřebné pro dofinancování hlavní činnosti – 1 Ne příliš – 1 Pomáhají pokrýt náklady – 1 Částečně – 1

<p>Přínosy doplňkových činností</p>	<p>Podpora práce s klienty – 8</p> <p>Upevnění vztahu s uživateli - 4</p> <p>Šíření informací o organizaci – 3</p> <p>Aktivizace uživatelů – 2</p> <p>Pracovní příležitosti – 2</p> <p>Spolupráce s ostatními organizacemi – 1</p> <p>Vzdělávání pracovníků – 1</p> <p>Zlepšení komunikace s uživateli – 1</p> <p>Zpětná vazba – 1</p> <p>Smysluplná činnost – 1</p> <p>Pomáhají kontaktovat cílovou skupinu – 1</p> <p>Kurzy jsou poučné – 1</p>
<p>Kritéria volby doplňkových činností ze strany neziskových organizací</p>	<p>Souvisí s hlavní činností – 7</p> <p>Ne za účelem dosažení zisku – 3</p> <p>Jako podpora hlavní činnosti – 2</p> <p>Dle zájmu uživatelů – 2</p> <p>Pro dofinancování hlavní činnosti – 1</p> <p>Jsou provázané s hlavní činností - 1</p> <p>Dle zaměření organizace – 1</p>

Zdroj: vlastní výzkum

5 Diskuze

Ve své diplomové práci jsem se zabývala problematikou neziskového sektoru, zejména nestátními neziskovými organizacemi, které poskytují sociální služby. Zajímala jsem se především o otázky financování nestátních neziskových organizací a s tím souvisejícím financováním sociálních služeb. V souvislosti s financováním nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby jsem se zaměřila na doplňkové (vedlejší) činnosti, které neziskové organizace provozují. Cílem této práce bylo zjistit, zda nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby provozují doplňkové činnosti, pokud ano, tak jaké, dále bylo cílem zjistit, zda mají neziskové organizace tyto doplňkové činnosti zapsány ve svých stanovách či statutu a zda mají pro tyto činnosti vydána platná živnostenská oprávnění a jestli vedou oddělené účetnictví za hlavní činnost a zvláště za činnost vedlejší. Dalším cílem bylo zjistit, zda tyto doplňkové činnosti jsou pro neziskové organizace lukrativní z finančního hlediska a zda jsou pro ně přínosné z jiného hlediska, například z hlediska uživatelů sociálních služeb. V rámci výzkumu proto byly osloveny neziskové organizace v územním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice, které poskytují sociální služby, respektive pracovníci těchto organizací, kteří byli ochotni spolupracovat a odpovídat na položené návodné otázky.

Na základě provedeného výzkumu je třeba se ztotožnit s informacemi, které uvádí Doležalová (2008), a to s těmi, že neziskový sektor vykonává svoji působnost v mnoha oblastech, mezi jednu z nich patří právě sociální služby. Mnou oslovené nestátní neziskové organizace, tedy ty, které byly ochotné spolupracovat a podílely se na výzkumu, mají registrovány sociální služby jako například odborné sociální poradenství, azylové domy, osobní asistence, sociálně aktivizační služba pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociální rehabilitace, krizová pomoc, pečovatelská služba, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní programy a další.

Dle Ministerstva práce a sociálních věcí nestátní neziskové organizace nabízejí široké spektrum služeb a jsou významnými poskytovateli sociálních služeb (MPSV, 2015).

Zároveň i dle výzkumu, a rovněž podle Průvodce sociální oblastí města České Budějovice, který vydává Magistrát města České Budějovice, Odbor sociálních věcí, oddělení sociální pomoci, mnoho neziskových organizací v rámci obce s rozšířenou působností České Budějovice poskytuje sociální služby. V této publikaci bylo zjištěno, že nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby je v územním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice celkem 28. Tyto neziskové organizace mají zaregistrovány sociální služby jako je například odborné sociální poradenství, nízkoprahová centra, kontaktní centra, sociální rehabilitace, pečovatelská služba, osobní asistence, sociálně aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením a seniory, sociálně terapeutické dílny, chráněné bydlení, domácí ošetrovatelská péče apod.

Co se týče neziskových organizací poskytujících sociální služby, je třeba souhlasit s Čepelkou (2003), který říká, že neziskové organizace poskytují zejména neformální pomoc a solidaritu lidem v nouzi, sociální nebo zdravotní péči lidem, kteří tuto péči potřebují. Jak říká Matyáš a Stránský (2010), nezisková organizace je právnická osoba, která nebyla založena za účelem dosahování zisku, ale její činnost má především charakter veřejné prospěšnosti. I tato skutečnost se výzkumem potvrdila, neziskové organizace poskytující sociální služby neprovozují doplňkové činnosti primárně za účelem dosažení zisku. I Plamínek (1996) uvádí, že neziskový sektor je založen na solidaritě s handicapovanými či jinak diskriminovanými lidmi, neziskový sektor je předurčen ke správě věcí, které lze těžko provádět pro zisk. Tyto prospěšné věci mohou neziskové organizace vykonávat jiným způsobem než stát, je to například péče o zdravotně postižené, je to například poskytování sociálních služeb těmto znevýhodněným osobám.

Jedním z důležitých termínů týkajících se financování neziskového sektoru, jak říká Stejskal, Kuvíková a Maťáková (2012), je vícezdrojovost, což znamená, že nezisková organizace využívá více zdrojů financování s cílem zabezpečit si nezávislost pouze na jednom zdroji a vyhnout se tak negativním důsledkům při jeho selhání. Je třeba souhlasit s tím, že je potřeba, aby se neziskové organizace snažily získávat finanční prostředky pro

svoji činnost z více různých zdrojů, z nichž jedním možným jsou právě doplňkové činnosti. Výzkumem bylo zjištěno, že doplňkové činnosti nabízí neziskovým organizacím možnost získávání dalších prostředků na chod organizace, a to zejména prostřednictvím prodeje vlastních výrobků a služeb s možností plateb za tyto výrobky a služby od jejich objednatelů. Jak říká i Doležalová (2008), jednou z možností financování neziskové organizace jsou vlastní prostředky, což jsou finanční prostředky v podobě výnosů z prodeje vyrobeného zboží a poskytovaných služeb. Někteří komunikační partneři odpovídali v tom smyslu, že právě doplňkové činnosti byly voleny z důvodu dofinancování hlavní činnosti, kterou není možno dostatečně zabezpečit ze zdrojů, jako jsou granty, dotace apod., umožňují financovat některé náklady, které není možno financovat z veřejných rozpočtů. Doplňkové činnosti jsou voleny právě i jako možnost získávání dalších prostředků na zajištění chodu organizace a na podporu hlavní činnosti.

Stejskal, Kuvíková, Mařáková (2012) uvádí, že dalším z důležitých principů financování neziskového sektoru je právě neziskovost, což znamená, že neziskové organizace v rámci své doplňkové činnosti mohou získávat zdroje, které však musejí být použity pro hlavní činnost organizace, tedy k naplnění jejích cílů a poslání. Výzkumem se tato skutečnost potvrdila, všechny neziskové organizace poskytující sociální služby a provozující doplňkové činnosti, které byly ochotny odpovídat na položené otázky, shodně odpovídají, že veškeré výnosy z doplňkových činností jsou následně použity pro financování hlavní činnosti. Všechny doplňkové činnosti jsou voleny v souladu s hlavní činností, pro její rozvoj a financování. Jak odpovídali komunikační partneři, doplňkové činnosti jsou s hlavní činností vždy provázány, jsou voleny jako podpora činnosti hlavní, nejsou voleny primárně za účelem dosažení zisku. Praxe ukázala, že doplňkové činnosti se s hlavní činností vhodně doplňují.

Dle Víta (2015) se činnost neziskové organizace rozděluje na činnost hlavní a vedlejší (nebo také doplňkovou či hospodářskou). Hlavní činnost neziskové organizace je taková činnost, která je v souladu s posláním organizace a představuje naplňování tohoto poslání. Hlavním posláním mnou oslovených neziskových organizací v rámci výzkumu je

především poskytování sociálních služeb, ať už se jedná o sociální odborné poradenství, sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením, sociální rehabilitace, krizová pomoc, pečovatelská služba, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní programy apod.

Typickým znakem činnosti doplňkové (vedlejší) u neziskových organizací dle Víta (2015) je to, že se jedná o činnost, většinou podnikatelské povahy, díky níž nezisková organizace získává finanční zdroje pro uskutečňování činnosti hlavní, vedlejší činnost tedy může spočívat například v podnikání, a to například v živnostenském podnikání, kdy má nezisková organizace ve vztahu k této činnosti soukromoprávní postavení podnikatele a tudíž je podrobena stejnému podnikatelskému režimu. Výzkumem bylo zjištěno, že některé nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby podnikají v režimu živnostenského zákona, popřípadě mimo režim živnostenského zákona. Neziskové organizace mají tyto doplňkové činnosti uvedeny ve svém statutu či ve svých stanovách, kromě jednoho případu. Neziskové organizace provozující doplňkové činnosti ve většině případů mají pro tyto činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění, vyjma třech případů, z toho jedna nezisková organizace živnostenské oprávnění mít nepotřebuje, protože podniká mimo režim živnostenského zákona.

Co se týče oblastí, v jakých neziskové organizace poskytující sociální služby podnikají, jedná se především o vzdělávací činnosti, tedy vzdělávací programy, dále o poradenskou a konzultační činnost, mimoškolní výchovu. Některé neziskové organizace provozují lektorskou činnost, pořádání kulturních a společenských akcí, organizují a pořádají konference, sportovní akce, zabývají se pořádáním workshopů pro veřejnost, organizují setkání pro seniory a aktivizační programy pro ně. Další činností, kterou se nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby v rámci své doplňkové činnosti zabývají, je zpracování návrhů, pronájem a půjčování věcí movitých, hlídání dětí pro své klienty v době přednášek, půjčování a dovoz kompenzačních pomůcek. Jeden komunikační partner odpovídal, že provozují pekárnu jako sociální podnik a sdílené bydlení. Dva z komunikačních partnerů odpověděli, že jako doplňkovou činnost

provozují pronájem nebytových prostor a jeden partner nabízí poskytování sociálních služeb. Skutečnost, že ve většině případů neziskové organizace provozují vzdělávací programy, mimoškolní výchovu a pořádání kurzů, se potvrdila i ve výpisu z živnostenského rejstříku, nejvíce nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby v územním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice mají vydané platné živnostenské oprávnění s předmětem podnikání Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, obor činnosti: Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti.

Předpokladem doplňkové (vedlejší) činnosti neziskové organizace dle Výkladového stanoviska č. 8 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 7. 6. 2013 - k výdělečné činnosti spolku (2013) je ta skutečnost, že účel této vedlejší činnosti spočívá především v podpoře činnosti hlavní nebo v hospodárném využití majetku neziskové organizace. Toto se výzkumem potvrdilo, protože všechny neziskové organizace poskytující sociální služby, které provozují doplňkové činnosti, uvedly, že doplňkové činnosti jsou voleny v souladu s hlavní činností a slouží k podpoře této hlavní činnosti. Dle výše uvedeného výkladového stanoviska, pokud chce nezisková organizace podnikat, musí splnit veškeré požadavky, které jsou na podnikatele kladeny. Toto se výzkumem bohužel zcela nepotvrdilo, protože ve dvou případech nemá nezisková organizace, která provozuje doplňkovou činnost, vydané žádné platné živnostenské oprávnění. Jedna nezisková organizace nemá vydané živnostenské oprávnění, ale vzhledem k tomu, že provozuje činnosti, které nejsou živností, živnostenské oprávnění nepotřebuje, podniká tak mimo režim živnostenského zákona. Ostatní neziskové organizace provozující doplňkové činnosti mají vydaná platná živnostenská oprávnění k výkonu své podnikatelské činnosti, ale dva komunikační partneři odpověděli, že živnostenské oprávnění nemají, v živnostenském rejstříku vedeném Ministerstvem průmyslu a obchodu bylo však zjištěno, že živnostenské oprávnění vydané mají. Další požadavky, které jsou na neziskové organizace, jako na podnikatele kladeny, tyto organizace splňují, jedná se o to, že mají doplňkové činnosti uvedeny ve svých stanovách a vedou odděleně účetnictví za hlavní a za doplňkové

činnosti. Jak uvádí Vít (2015), každá nezisková organizace je povinna ve svém účetnictví oddělovat náklady a výnosy z hlavní a vedlejší činnosti. Jak již bylo výše zmíněno, výzkumem se potvrdilo, že nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby a provozující doplňkové činnosti vždy vedou zvláště náklady z hlavní činnosti a z doplňkové, rovněž výnosy ve svém účetnictví vedou odděleně za hlavní činnost a za činnost doplňkovou.

Dle Hroncové (2010) jsou nedílnou součástí strategie a plánování činnosti organizace public relations. Podstatou public relations je sdílení informací, ovlivňování veřejného mínění, vzájemné působení organizace a různých cílových skupin. V rámci výzkumu bylo zjištěno, že přínosem provozování doplňkových činností je informování klientů a široké veřejnosti o činnosti organizace, tudíž přínosem je právě propagace výrobků a služeb, které neziskové organizace nabízí. Jak říká Slavík (2014), cílem propagace je především informovat o produktu (službě), přesvědčit o jeho koupi, připomenout, že produkt již jednou koupený je stále na trhu. I v případě provozování doplňkových činností oslovenými neziskovými organizacemi jsou přínosem právě marketingové účely a šíření informací o nabízených službách.

Z provedeného výzkumu vyplynulo, že ačkoliv nejsou doplňkové činnosti pro neziskové organizace příliš lukrativní z finančního hlediska, přínosné pro tyto organizace jsou, a to zejména z hlediska práce s uživateli, z hlediska informovanosti o organizaci, o její činnosti, prostřednictvím doplňkových činností mohou neziskové organizace propagovat své výrobky a služby, doplňkové činnosti zvyšují nejen povědomí o organizaci, ale také zlepšují kvalitu poskytovaných služeb. Pomáhají zapojit klienty prostřednictvím smysluplné činnosti do různých projektů, přispívají k upevnování vztahu s cílovou skupinou. Jak říká Vašítková (2014), pro hodnocení kvality sociálních služeb je důležité hledisko zákazníka, tedy to, jak je služba vnímána uživatelem, jak je naplněno jeho očekávání, klient může mít na službu mnoho různých požadavků a očekávání. Význam kvality služeb neustále roste s rostoucími nároky uživatelů, podmiňuje stupeň uspokojení zákazníků, zvyšuje jejich loajalitu a tím rovněž zvyšuje ziskovost poskytovatele služeb.

Kvalita služeb je zároveň faktorem, který představuje významnou konkurenční výhodu určité služby a odlišuje ji tak od produktu konkurence (Vašítková, 2014). V rámci výzkumu bylo rovněž zjištěno, že některé neziskové organizace volí doplňkové činnosti podle projeveného zájmu uživatelů a na základě potřeb uživatelů. Doplňkové činnosti napomáhají neziskovým organizacím zlepšovat vztahy s klienty, podporovat tyto vztahy, slouží rovněž ke zlepšení komunikace s uživateli. Nabídkou doplňkových činností neziskové organizace zvyšují profesionalitu a kvalitu poskytovaných služeb.

6 Závěr

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo zjistit, zda nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby provozují doplňkové neboli vedlejší činnosti a jaké. Cílem bylo rovněž zjistit, zda tyto organizace poskytující sociální služby, které provozují doplňkové činnosti, mají tyto činnosti uvedeny ve svých stanovách či statusu, zda mají pro tyto činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění a jestli vedou odděleně účetnictví pro hlavní a vedlejší činnost. Dále bylo cílem této diplomové práce zjistit, jak přínosné, užitečné a lukrativní jsou doplňkové činnosti, které nestátní neziskové organizace poskytující sociální služby provozují. A také, podle jakých kritérií jsou doplňkové činnosti ze strany neziskových organizací voleny, zda doplňkové činnosti souvisí s hlavní činností (či jako podpora hlavní činnosti) nebo byly voleny doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku.

Pro praktickou, výzkumnou část jsem zvolila kvalitativní výzkum prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru. V rámci výzkumu jsem oslovila všech 28 nestátních neziskových organizací územního obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice, jedná se o neziskové organizace, které mají zaregistrovanou alespoň jednu sociální službu. Z oslovených organizací bylo ochotno spolupracovat 18 neziskových organizací. Pracovníkům těchto organizací jsem položila 9 návodných otázek týkajících se doplňkových (vedlejších) činností.

Z osmnácti nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby mi dvanáct komunikačních partnerů odpovědělo, že provozují doplňkové činnosti, šest komunikačních partnerů odpovědělo, že nikoli. Co se týče doplňkových činností, jedná se zejména o vzdělávací činnosti, vzdělávací programy, poradenskou a konzultační činnost, mimoškolní výchovu, pořádání kulturních programů, například programy pro seniory. Některé neziskové organizace provozují lektorskou činnost, pořádají kulturní a společenské akce, pořádají konference, sportovní akce, zabývají se pořádáním workshopů pro veřejnost, organizují setkání pro seniory a aktivizační programy pro ně.

Dále neziskové organizace v rámci doplňkových činností pořádají různé kurzy, například kurzy pro těhotné, pro seniory, tělovýchovné aktivity pro seniory a těhotné. Další činností bylo zpracování návrhů, pronájem a půjčování věcí movitých, hlídání dětí pro své klienty v době přednášek, půjčování a dovoz kompenzačních pomůcek, pronájem nebytových prostor, provozování pekárny, poskytování sociálních služeb.

Výzkumem bylo zjištěno, že ne všechny nestátní neziskové organizace provozující doplňkové činnosti mají pro tyto činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění. Ve dvou případech organizace živnostenské oprávnění vydané nemá, i když provozuje doplňkové činnosti a podniká tak v režimu živnostenského zákona. V tomto případě by platné živnostenské oprávnění tyto organizace mít vydané měly. V jednom případě organizace podniká mimo režim živnostenského zákona a nemusí tak mít živnostenské oprávnění vydané. Ve dvou případech komunikační partneři odpověděli, že vydané živnostenské oprávnění nemají, ale v živnostenském rejstříku na webovém portálu Ministerstva průmyslu a obchodu bylo zjištěno, že jej vydané mají. Myslím si, že mezi neziskovými organizacemi není úplně jasné, co všechno musí organizace splňovat pro možné provozování doplňkových činností, které přinášejí finanční prostředky pro podporu činnosti hlavní. Oproti tomu však neziskové organizace vedou odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnost, tato informace je mezi organizacemi rozšířena.

Na otázku lukrativnosti a finančních přínosů z provozování doplňkových činností, většinou odpovídali komunikační partneři v tom smyslu, že velmi lukrativní nejsou, nejsou však zcela zbytečné. Napomáhají získávat finanční zdroje a podporovat tak hlavní činnost, výnosy z vedlejší činnosti jsou přínosné pro financování některých činností, které není možno financovat z jiných zdrojů, například z veřejných dotací, grantů a jiných. Přínosem provozování doplňkových činností je informování klientů a široké veřejnosti o činnosti neziskových organizací, přínosem je tak propagace výrobků a služeb, které neziskové organizace nabízí, jsou přínosem pro marketingové účely a šíření informací o nabízených službách. Vedlejší činnost podporuje práci s klienty, ti se mohou účastnit různých projektů, jsou prospěšné pro aktivizaci uživatelů, pro utváření dobrých vztahů

s uživateli, pro zlepšení komunikace s nimi. Přínosné jsou doplňkové činnosti i pro zaměstnance, kteří mohou získávat nové dovednosti a kompetence. Doplňkové činnosti jsou ze strany nestátních neziskových organizací poskytujících sociální služby voleny vždy v souvislosti s hlavní činností, jsou s ní provázány. Nejsou voleny primárně za účelem dosažení zisku, ale pro podporu hlavní činnosti. Zisk je pro neziskové organizace přijemným bonusem a je používán pro financování hlavní činnosti. Vedlejší činnosti jsou volené také podle projeveného zájmu uživatelů organizace a dle zaměření organizace.

Na základě výzkumné části mé diplomové práce se domnívám, že by bylo velmi účelné pro praktické a správné fungování neziskových organizací v oblasti vedlejších činností jejich informování o podmínkách, které je nutné splnit z hlediska živnostenského zákona pro vydání živnostenských oprávnění. Ne všechny mnou dotazované subjekty měly správné povědomí o zákonných náležitostech doplňkových činností. Pro veškeré činnosti, které jsou provozovány soustavně pod vlastním jménem a spadající pod režim živnostenského zákona, je nutné mít vydáno správné živnostenské oprávnění, jinak se organizace vystavují nebezpečí neoprávněného podnikání. Považuji za podstatné zvýšit úroveň informovanosti v této oblasti například formou účasti na tzv. kulatých stolech, které pořádá Magistrát města České Budějovice, odbor sociálních věcí na základě aktuální problematiky, a které mohou, v případě nejasností, organizace samy navrhnout. Přínosné mohou být i informace tištěné, které by byly neziskovým organizacím vhodnou formou distribuovány. V neposlední řadě by bylo možné využít elektronickou komunikaci a webové stránky. Vzhledem k podfinancování neziskových organizací budou tyto subjekty do budoucna stále více nuceny dofinancovávat svou hlavní činnost z různých zdrojů a z tohoto důvodu by bylo žádoucí, aby byly splněny veškeré nutné administrativní a zákonné požadavky pro provozování doplňkových činností neziskovými organizacemi.

7 Seznam použitých zdrojů

BAČUVČÍK, R., 2011. *Marketing neziskových organizací*. 1. vyd. Zlín: VeRBuM. 190 s. ISBN 978-80-87500-01-9.

BOUKAL, P. a kol., 2013. *Fundraising pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada. 260 s. ISBN 978-80-247-4487-2.

COX, D. R., PAWAR, M. S., 2013. *International social work: issues, strategies and programs*. Second Edition. Thousand Oaks: Sage Publications. 624 pages. ISBN 9781452217482

ČÁMSKÝ, P., SEMBDNER, J., KRUTILOVÁ, D., 2011. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Portál. 264 s. ISBN 978-80-262-0027-7.

ČEPELKA, O., 2003. *Průvodce neziskovým sektorem Evropské unie*. 1. vyd. Liberec: Občanské sdružení Omega. 135 s. ISBN 80-902376-3-0.

ČESKO. *Zákon č. 455 ze dne 2. října 1991 o živnostenském podnikání ve znění pozdějších předpisů*.

ČESKO. *Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů*.

ČESKO. *Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník*.

DISMAN, M., 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. dotisk 3. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.

DOHNALOVÁ, M., 2006. *Sociální ekonomika v evropeizaci českého hospodářství*. 1. vyd. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky. 123 s. Studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky, 9/2006. ISBN 80-86729-31-1.

DOLEŽALOVÁ, A., 2008. *Ekonomie, filantropie, altruismus: úvod do studia*. 1. vyd. Praha: Oeconomica. 148 s. ISBN 978-80-245-1471-0.

HEJDA, J. DUBEN, R., 2002. *Veřejně prospěšné organizace a jejich postavení v systému prevence a ochrany proti drogovým závislostem*. Praha: Vltavín. 186 s. ISBN 80-86587-02-9.

HRONCOVÁ, M., 2010. *Moderní nezisková organizace: základy jejího řízení, metodika a praktické rady v kostce*. Praha: Ateliér vzdělávání. 55 s. ISBN 978-80-904519-0-2.

GAVORA, P., 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

GUTTMANN, D., 2007. *Ethics in Social Work: a Context of Caring*. New York: Haworth Press. 295 p. ISBN 978-0-7890-2853-2.

HENDL, J., 2008. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

KAHOUN, V. a kol., 2013. *Sociální zabezpečení: vybrané kapitoly*. 2. aktual. vyd. Praha: Triton. 468 s. ISBN 978-80-7387-733-0.

KOLB, B., 2008. *Marketing research for non-profit, community and creative organizations: how to improve your product, find customers and effectively promote your message*. 1st ed. Amsterdam: Butterworth-Heinemann/Elsevier. ISBN 9780750687607.

KOPECKÝ, L., 2013. *Public relations. Dějiny – teorie – praxe*. 1. vyd. Praha: Grada. 238 s. ISBN 978-80-247-4229-8.

KOZLOVÁ, L., 2005. *Sociální služby*. 1. vyd. Praha: Triton. ISBN 80-7254-662-7.

KUZNÍKOVÁ, I. a kol., 2011. *Sociální práce ve zdravotnictví*. 1. vyd. Praha: Grada. 224 s. ISBN 978-80-247-3676-1.

MALÍK HOLASOVÁ, V., 2014. *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. 1. vyd. Praha: Grada. 160 s. ISBN 978-80-247-4315-8.

MATOUŠEK, O., 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3. aktual. a dopl. vyd. Praha: Portál. 400 s. ISBN 978-80-262-0213-4.

MATOUŠEK, O., 2001. *Základy sociální práce*. 1. vyd. Praha: Portál. 309 s. ISBN 80-7178-473-7.

MATOUŠEK, O., KODYMOVÁ, P., KOLÁČKOVÁ, J., 2010. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.

MATYÁŠ, O., STRÁNSKÝ, J., 2010. *Controlling nevládních neziskových organizací*. 1. vyd. Praha: Oeconomica. 182 s. ISBN 978-80-245-1726-1.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, R., 2011. *Nezisková organizace, vznik, účetnictví, daně*. 11. aktualizované vyd. Olomouc: Anag. 254 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

MIOVSKÝ, M., 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.

MPSV., 2014. *Social Inclusion Strategy (2014 – 2020)*. 1. ed. Prague: Ministry of Labour and Social Affairs. 88s. ISBN 978-80-7421-081-5.

MÜLLER, K. B., LABOUTKOVÁ, Š., VYMĚTAL, P., 2010. *Lobbing v moderních demokraciích*. 1. vyd. Praha: Grada. 256 s. ISBN 978-80-247-3165-0.

NOVOTNÝ, P., IVIČIČOVÁ, J., NOVOTNÁ, M., ŠTÝSOVÁ, M., 2014. *Nový občanský zákoník. Principy a základní pojmy*. 1. vyd. Praha: Grada. 144 s. ISBN 978-80-247-5163-4.

PELC, V., 2010. *Daňové podmínky působení neziskových subjektů*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck. 184 s. ISBN 978-80-7400-190-1.

PLAMÍNEK, J., 1996. *Řízení neziskových organizací: první český rádce pro pracovníky v občanských sdruženích, nadacích, obecně prospěšných společnostech, školách, církvích a zdravotnických zařízeních*. 1. vyd. Praha: Nadace Lotos. 186 s.

PRŮŠA, L., 2007. *Ekonomie sociálních služeb*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: ASPI. 180 s. ISBN 978-80-7357-255-6.

REICHEL, J., 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. 1. vyd. Praha: Grada. 184 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

RŮŽIČKOVÁ, R., 2006. *Nezisková organizace, vznik, účetnictví, daně*. 8. aktualizované vyd. Olomouc: Anag. 231 s. ISBN 80-7263-343-0.

ŘIHÁČEK, T., ČERMÁK, I., HYTYCH, R. a kol., 2013. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 190 s. ISBN 978-80-210-6382-2.

SKOVAJSA, M., 2010. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál. 372 s. ISBN 978-80-7367-681-0.

SLAVÍK, J., 2014. *Marketing a strategické řízení ve veřejných službách: jak poskytovat zákaznický orientované veřejné služby*. 1. vyd. Praha: Grada. 192 s. ISBN 978-80-247-4819-1.

SRPOVÁ, J., ŘEHOŘ, V., 2010. *Základy podnikání: teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. 1. vyd. Praha: Grada. 432 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

SRPOVÁ, J., SVOBODOVÁ, I. SKOPAL, P. ORLÍK, T., 2011. *Podnikatelský plán a strategie*. 1. vyd. Praha: Grada. 200 s. ISBN 978-80-247-4103-1.

STEJSKAL, J., DOBROZEMSKÝ, V., 2015. *Nevýdělečné organizace v teorii*. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer. 398 s. ISBN 978-80-7478-799-7.

STEJSKAL, J., KUVÍKOVÁ, H., MAŤÁKOVÁ, K., 2012. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O., 2012. *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada. 138 s. ISBN 978-80-247-4040-9.

ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O., 2011. *Úspěšná nezisková organizace*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Grada. 155 s. ISBN 978-80-247-4041-6.

ŠKARABELOVÁ, S a kol., 2002. *Když se řekne nezisková organizace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 130 s. ISBN 80-210-3031-3.

ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K a kol., 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách: pravidla hry*. 1. vyd. Praha: Portál. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

TOMEŠ, I., 2009. *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál. 299 s. ISBN 978-80-7367-483-0.

VAŠTIKOVÁ, M., 2014. *Marketing služeb - efektivně a moderně*. 2. aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Grada. 272 s. ISBN 978-80-247-5037-8.

VEBER, J., SRPOVÁ, J. a kol., 2012. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. aktual. a doplněné vyd. Praha: Grada. 336 s. ISBN 978-80-247-4520-6.

VÍT, P., 2015. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada. 160 s. ISBN 978-80-247-5477-2.

Internetové zdroje:

ASOCIACE NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ JIHOMORAVSKÉHO KRAJE. [online]. [cit. 2015-08-18]. Dostupné z www: <
<http://www.anojmk.cz/sites/all/files/pravni-poradenstvi/pruvodce-novym-obcanskym-zakonikem-pro-nno-2014.pdf>

Informační servis pro NNO [online]. [cit. 2015-08-07]. Dostupné z www: <
<http://nno.ecn.cz/index.stm?apc=nN1x1--&x=220242>

JELÍNKOVÁ, P. *Jak pomáhají neziskovky, charity a občanská sdružení*. Pomoc v domácnosti.cz. Vydáno 27.5.2014. [online]. [cit. 2015-09-08]. Dostupné z www: <
<http://pomocvdomacnosti.cz/neziskovky-charity-obcanska-sdruzeni-organizace-ktere-pusobi-v-uzadi>.

JEŘÁBKOVÁ, V., PRŮŠA, L. *Příspěvek na péči – analýza dostupných datových zdrojů*. [online]. [cit. 2015-09-04] Praha: VÚPSV, 2012, 148s. Dostupné z www: < http://www.mpsv.cz/files/clanky/13767/prispevek_pece.pdf

MPSV. Registr poskytovatelů sociálních služeb. [online]. [cit. 2015-08-24]. Dostupné z www: < http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do;jsessionid=332FCD687220ABC179C492D1D01EFE66.node1?SUBSESSION_ID=1440420642268_1.

MPSV. Sociální služby. [online]. [cit. 2015-07-08]. Dostupné z www: < <http://www.mpsv.cz/cs/18661#zkss>.

Výkladové stanovisko č. 8 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 7. 6. 2013 - k výtěžné činnosti spolku. [online]. [cit. 2015-09-04] Dostupné z www: < <http://obcanskyzakonik.justice.cz/home/zakony-a-stanoviska/vykladova-stanoviska>.

8 Přílohy

Příloha č. 1 – Přepisy rozhovorů s komunikačními partnery

Komunikační partner č. 1:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano, v hlavní činnosti veškeré pilotní programy vyplývající ze stanov naší organizace, je to první pomoc, výuka, prezentace hlavně u dětí a mládeže, bezpříspěvkové dárcovství krve, projekt HELP TRANS, tedy pomoc v pohybu, kurzy první pomoci, kurzy pro těhotné, tělocvik po těhotné, tělocvik pro seniory, krizová připravenost, ošacovací středisko. Nic však není přímo propojeno pouze s pečovatelskou službou, pouze lze se některých programů účastnit. Dále nabízíme pronájem nebytových prostor.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ne.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano, samozřejmě, to je povinností.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Výnosy jsou pouze z hospodářské činnosti, z které jsou hrazeny náklady na tuto službu a dále na dofinancování nejen pečovatelské služby, ale také pilotních nevýdělečných programů.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

Podle potřeby, námi vydělané prostředky jsou určeny především na humanitární činnosti naší organizace v pilotních programech.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Pouze hospodářská činnost.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano jsou přínosné, uživatelé se mohou účastnit sociálních projektů pro seniory, takže slouží jako podpora práce s klienty.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Hlavní činnost není pro nás zisková, hospodářská činnost byla zřízena za účelem dosažení zisku pro dofinancování hlavní činnosti, která není dostatečně možná zabezpečit ze zdrojů, jako jsou granty, dotace atd.

Komunikační partner č. 2:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano, máme.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ano, samozřejmě.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Zhruba asi 40 tisíc za rok, což je zanedbatelná částka.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

Je to 0,57 %.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Lukrativní nejsou, ale umožňují financovat některé náklady nefinancovatelné z veřejných rozpočtů.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano, jsou přínosné jako zpětná vazba, jako smysluplná činnost, jako odměna.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Doplňkové činnosti souvisí s hlavní činností.

Komunikační partner č. 3:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano, provozujeme, jedná se o vzdělávání, vzdělávací programy, vzdělávací aktivity, poradenství, zpracovávání návrhů.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Jsou uvedeny v základací listině, která je veřejně dostupná ve veřejném rejtříku.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ano máme.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano, vedeme. V účetnictví musíme mít důsledně odděleny náklady a výnosy spojené s doplňkovými činnosti, náklady a výnosy spojené s obecně prospěšnými službami a náklady a výnosy nepatřící do předchozích skupin a spojené se správou a provozem společnosti.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Nedostačující k pokrytí nákladů, které Jihočeská rozvojová vynakládá na svou hlavní činnost. V minulých letech, bylo potřeba Jihočeskou rozvojovou o.p.s. zaštitit darem nebo půjčkou v rámci skupiny DfK Group, pro nedostatek finančních prostředků, na pokrytí nákladů na projekty.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

100% získaných finančních prostředků dává JR zpět na hlavní činnost.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Lukrativní příliš nejsou, ale jsou potřebné právě z důvodu spolufinancování projektů, nebo na úhradu nákladů, které jsou z pohledu projektů nezpůsobilými výdaji.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano, jedná se o možnost realizovat projekty, které mají spoluúčast, o možnost realizovat akce pro osoby z cílové skupiny, na které nejsou finanční prostředky z projektů, dotací, vzdělávání pracovníků nad rámec povinných 24 hodin, naše organizace klade důraz na kvalitní vzdělávání pracovníků, kteří pracují s osobami z cílové skupiny.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti?

Zásadním kritériem byla hlavní činnost naší organizace. Doplňkové činnosti na ně musely logicky navazovat a rozvíjet je. Dalším kritériem byla komplexnost služeb, kdy neexistence živnostenských oprávnění by snižovala rozvoj služeb nabízené naší organizací a nabídku těchto služeb.

Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Doplňkové činnosti slouží jako podpora hlavní činnosti. Z důvodu dosažení zisku jsme doplňkové činnosti nevolili, cílem jakéhokoli podnikání je dosažení zisku. Ten je v naší o.p.s. vždy zpětně službami, které naše organizace poskytuje, spotřebován. Doplňkové činnosti podporují hlavní činnost společnosti.

Komunikační partner č. 4:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano, provozujeme, jedná se především o lektorskou činnost.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ano.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano samozřejmě.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Zhruba 10 000,- až 30 000,- Kč ročně, jsou to celkem zanedbatelné částky.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

Asi 2%.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

V tuto chvíli ne, nejsme v této oblasti významně akční.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano, jako šíření dobré praxe mezi profesionály, což má sekundární dopad na uživatele.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Doplňková činnost úzce souvisí s hlavní činností, díky intenzivní práci s uživateli máme know-how, které přirozeně máme chuť předávat dál. A také jako dobrý příklad pro ostatní subjekty.

Komunikační partner č. 5:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano, provozujeme kulturní programy, jako je kulturní centrum Máj, Klub pro seniory R51+, setkání pro seniory – pro uživatele našich služeb, aktivizace seniorů, půjčování a dovoz kompenzačních pomůcek.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano, máme.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ano.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano, samozřejmě.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Žádné.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

0%.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Ne.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano, jsou přínosné z hlediska práce s uživateli, pro marketingové účely, šíření informací o našich službách, vytváření dobrých vztahů mezi uživateli a naší společností, aktivizace uživatelů.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Doplňkové činnosti jsou volené zejména podle projeveného zájmu našich uživatelů. Tyto činnosti jsou podporou naší hlavní činnosti a nejsou volené z důvodu dosažení zisku.

Komunikační partner č. 6:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano provozujeme, jedná se o sdílené bydlení, dále je to pekárna mezi proudy – sociální podnik.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Sdílené bydlení ne – poskytováno dle NOZ (podnájemní smlouvy), Pekárna mezi proudy ano.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Samozřejmě ano.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Nemáme žádný zisk, jsme v mínusu..

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

Zatím nemáme žádný zisk. Pokud bychom se dostali do černých čísel, tak zisk ze sdíleného bydlení půjde celý na rozvoj systému sociálního bydlení mezi proudy, ve sdíleném bydlení zisk nepředpokládáme, vše je spočítáno tak, abychom pokryli náklady s vyrovnaným rozpočtem. V pekárně zisk předpokládáme, půjde na financování nutných kapitol v rámci činnosti organizace, spolufinancování poskytované služby sociální rehabilitace. sociální podnik je jedním z nástrojů, který uživatelům sociální rehabilitace nabízíme.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Nejsou ale jistě budou.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano, jsou přínosné. Sdílené bydlení je součástí systému sociální bydlení mezi proudy. Pekárna mezi proudy je sociálním podnikem, jehož posláním je vytvářet pracovní příležitosti pro uživatele poskytované sociální služby, plánujeme větší rozvoj systému propustného zaměstnávání ve schématu podpora sociální služby-Pekárna mezi proudy (sociální podnik)-otevřený pracovní trh.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Projekt sdílené bydlení vznikl z nutnosti vytvoření přechodné bytové kapacity pro uživatele sociální rehabilitace zařazené do sociálního bydlení mezi proudy. Pekárna vznikla na základě potřeb uživatelů sociální rehabilitace při opětovném vstupu na pracovní trh. Předmět podnikání jsme zvolili dle nabízejících se možností, jako je vstřícné jednání majitele pekárny, sociální porozumnění atd.

Komunikační partner č. 7:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano, jedná se o vzdělávání, pořádání konferencí a sportovních akcí.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ano, máme.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano, samozřejmě, to je povinností.

Jaké finanční částky plynou vaši organizaci z doplňkových činností?

200-300 tisíc.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

Asi tak 0,5-1%

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Spíše pokryjí náklady, pohou nám v Public Relations a zbytkem pomohou neprosperujícím službám.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Minimálně. Do některých sice klienty zapojujeme, ale cílujeme spíše na odborníky.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Hlavním kritériem je náš potenciál. Umíme vzdělávat a organizovat. S hlavní činností doplňkové činnosti souvisí ve smyslu toho, že obsahy souvisí s obory, ve kterých poskytujeme služby. Případný zisk je příjemným bonusem, ovšem dostatečnou satisfakcí je stav, kdy jsou pokryty náklady a příjemci našich produktů spokojeni, neboť věříme, že naší nabídkou zvyšujeme profesionalitu služeb.

Komunikační partner č. 8:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano, provozujeme, a to v rámci osvětové činnosti.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ne.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano, to vedeme.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Za rok 2015 to bylo 4 150,- Kč.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

0,31%.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Ne.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano, v rámci testování veřejnosti nás kontaktují muži, kteří využívají placené sexuální služby. Naši službu testování veřejnosti vyhledjí buď muži sami, skrz web, nebo denní tisk, nebo kontakt na nás předají sexuální pracovnice. Klientky, které chtějí zůstat v úplné anonymitě i vůči naší organizaci využívají služby testování veřejnosti. Mezi účastníky přednášek a besed mohou být lidé, kteří se chovají promiskuitně, zvažují vstup do sexbyznysu, nebo se v něm již pohybují. Doplňkové činnosti zvyšují povědomí o naší organizaci a pomáhají nám kontaktovat osoby z naší cílové skupiny. Doplňkové činnosti zvyšují kredit organizace v očích našich klientek a to nám může usnadnit práci a komunikaci.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Souvisí s hlavní činností a je to drobná podpora hlavní činnosti.

Komunikační partner č. 9:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano, provozujeme, jedná se především o pronájem nebytových prostor, pronájem a půjčování movitých věcí, poskytování sociálních služeb a pořádání kulturních a společenských akcí.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ve statutu máme pouze větu, že provozujeme doplňkovou činnost.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Nemáme.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Jedná se o následující částky:

Pronájem nebytových prostor: 625.344 Kč (rok 2015)

Pronájem a půjčování movitých věcí: 0 Kč (rok 2015)

Poskytování sociálních služeb: 1.305.900 Kč (rok 2015)

Pořádání kulturních a společenských akcí: 0 Kč (rok 2015).

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

Je to 1,09 %.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Pronájem nebytových prostor ano, poskytování sociálních služeb - finančně jsme odkázáni pouze na poskytnutých dotacích. Vzhledem k tomu, že naše sociální služba (NZDM) je uživatelům poskytovány bezplatně, tak nejsme schopni financovat nebo dofinancovávat tuto službu z vlastních zdrojů.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano, jsou přínosné, zejména samozřejmě poskytování sociálních služeb je pro klienty velkým přínosem.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Doplňková činnost – poskytování sociální služby úzce souvisí s hlavní činností organizace, jedná se o vzájemné propojení a podpora pedagogických programů (výchova a vzdělávání) s poskytováním sociální služby.

Komunikační partner č. 10:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Ano, je to poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků, mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ne.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ano, máme.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

V roce 2015 to bylo 5 400,- Kč.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

Maximálně 1 %, většinou jsou ponechány na neočekávané výdaje, které nelze hradit z dotací.

Jsou doplňkové činnosti pro vaší organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Nejsou.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Nejsou, nemohou je realizovat naši uživatelé vzhledem k odbornosti doplňkové činnosti. Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Činnosti byly voleny podle profesního zaměření zakladatelů organizace (poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků) a dle zaměření organizace pak mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení aj.

Komunikační partner č. 11:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Provozujeme, jsou to programy primární prevence rizikového chování (na základních a středních školách), další vzdělávání pracovníků v sociálních oblastech (akreditované kurzy MPSV), další vzdělávání pedagogických pracovníků (akreditované kurzy MŠMT), workshopy pro veřejnost, rodičů na školách.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ne, není to zřejmě nutné, při zápisu do spolkového rejstříku toto nebylo požadováno

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Ano, vedeme jej odděleně.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

V jednotlivých letech je to rozdílné, v závislosti na získaných grantech nebo dotacích, podporujících tyto činnosti. V každém případě finanční částky plynoucí z doplňkové činnosti nejsou nikdy příliš vysoké.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

Jedná se o zanedbatelnou částku, pod 5%, příjmy z doplňkové činnosti pokrývají náklady na tuto činnost.

Jsou doplňkové činnosti pro vaší organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Ano. Naši pracovníci tak mohou na celý úvazek pracovat v naší organizaci a část úvazku mají vyčleněny pro tyto doplňkové činnosti. Jsme tak schopni jim zajistit „celou“ mzdu. Rovněž se jedná o odlišné činnosti než sociální práce a ze supervizních setkání vyplývá, že jsou pro ně zpestřením jejich činnosti a i doplňkem, kdy mohou získat další dovednosti a kompetence.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Naše doplňkové činnosti se dotýkají přímé práce s klienty. Jednotlivé programy primární prevence nebo kurzy, které realizujeme vycházejí z oblastí, které v poradně řešíme. Přenášíme tak získané praktické poznatky do kurzů, zde se o ně dělíme dalšími organizacemi a zpětně získáváme jejich názory a kušenosti, které pak můžeme využít při praktické práci s našimi klienty a klientkami v rámci sociálních služeb.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Doplňkové činnosti jsou s hlavní činností provázány svými tématy. Doplňkové činnosti byly voleny ze dvou důvodů. Jedním je samozřejmě i možnost získávání dalších prostředků na chpd naší organizace (jedná se o odlišné dotační tituly a možnosti plateb za tyto služby od jejich objednatelů). Druhým důvodem je logická provázanost doplňkové a hlavní činnosti, kdy byla u našich pracovníků chuť a určitá potřeba působit v oblasti prevence i jiným způsobem, tedy zejména tam, kdy se jedná o prevenci ve smyslu

předcházení sociálnímu vyloučení nebo „selhání“ některých kompetencí (v poradně i přes to, že se jedná o služby prevence již řešíme problémy vzniklé, kterým by se dalo mnohdy předejít). Praxe nám ukazuje, že se naše doplňkové a hlavní činnosti vhodně doplňují.

Komunikační partner č. 12:

Provozujete doplňkové (vedlejší) činnosti, pokud ano, jaké?

Provozujeme vzdělávací a kulturní programy pro seniory.

Máte tyto doplňkové činnosti uvedeny ve stanovách či statusu?

Ano.

Máte pro tyto doplňkové činnosti vydaná platná živnostenská oprávnění?

Ne.

Vedete odděleně účetnictví za hlavní a za vedlejší činnosti?

Samozřejmě ano.

Jaké finanční částky plynou vaší organizaci z doplňkových činností?

Je to 1 274 703.

Kolik procent nákladů na služby hradíte z příjmů z doplňkových činností?

0%.

Jsou doplňkové činnosti pro vaši organizaci lukrativní z finančního hlediska?

Ne. Jedná se o doplňkové aktivity nad rámec poskytovaných služeb, které nám pomáhají upevňovat vztah s cílovou skupinou a zároveň významně přispívají k plnění jednoho z našich cílů, kterým je podpora aktivního života seniorů. Tyto aktivity mají neziskový charakter a často musí být dotovány.

Jsou doplňkové činnosti přínosné z hlediska práce s uživateli? V případě kladné odpovědi, uveďte konkrétní pozitivní dopady (přínosy).

Ano, samozřejmě jsou doplňkové činnosti prospěšné, jak jsme již odpovídali na předchozí otázku, doplňkové činnosti jsou aktivity nad rámec poskytovaných služeb, které nám pomáhají upevňovat vztah s cílovou skupinou a zároveň významně přispívají k plnění jednoho z našich cílů, kterým je podpora aktivního života seniorů. Tyto aktivity mají neziskový charakter a často musí být dotovány.

Podle jakých kritérií jste volili doplňkové činnosti? Souvisí doplňkové činnosti s vaší hlavní činností nebo jako podpora hlavní činnosti? Nebo jste volili doplňkové činnosti účelově z důvodu dosažení zisku?

Doplňkové činnosti tématicky a obsahově plně odpovídají našim základním cílům a jejich výsledný zisk není rozhodujícím faktorem pro jejich realizaci.